

ระบบชุมชนและศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดปัตตานี

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของชุมชนสำคัญ ๆ รวมทั้งแนวทางการพัฒนาในรูปแบบของเมืองหลัก เมืองรองและชุมชนชนบท ในส่วนพื้นที่จังหวัดปัตตานีได้กำหนดให้เมืองปัตตานี ทำหน้าที่เป็นเมืองรองของอนุภาคจังหวัดชายแดนภาคใต้ แคมบทบาทและหน้าที่ของชุมชนเมืองที่ต่ำลงไปกว่านี้ มิได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ชุมชนเมืองแต่ละแห่ง ต่างก็มีหน้าที่และบทบาทรวมทั้งความสำคัญในแต่ละชุมชนที่แตกต่างกันออกไป

ในการศึกษาระบบชุมชนและศักยภาพในการพัฒนาจังหวัดปัตตานี ได้ศึกษาชุมชนระดับเมือง ระดับชนบท รวมทั้งการหาศักยภาพของชุมชนเหล่านี้ ซึ่งผลจากการศึกษาในระบบชุมชน โดยเฉพาะชุมชนเมืองและชุมชนชนบทจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันคือเนื่องในการพัฒนาโครงข่ายของระบบชุมชน จำเป็นจะต้องศึกษาสภาพชุมชนเมืองจากบทบาทหน้าที่ ขอบเขตการให้บริการ ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนเมืองกับชุมชนชนบท และทิศทางชุมชนที่จะพัฒนา เพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดชุมชน และแนวทางการพัฒนา ให้มีความสัมพันธ์กับแนวทางการพัฒนาเมืองปัตตานีให้เป็นเมืองรอง ตามแผนพัฒนาระดับชาติต่อไป

ระบบชุมชนเมือง

1.. การจึลค่าคัษยคุนยักกลางชุมชนเมือง ชุมชนเมืองที่ศึกษา คือพื้นที่ที่เป็นเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ซึ่งประกอบด้วย 2 เทศบาล และ 8 สุขาภิบาล ได้แก่ เทศบาลเมืองปัตตานี เทศบาลตำบลตะลุบัน สุขาภิบาลมายอ สุขาภิบาลยะหริ่ง สุขาภิบาลคันหยง สุขาภิบาลยะรัง สุขาภิบาลปะนาเระ สุขาภิบาลหนองจิก สุขาภิบาลโคกโพธิ์ และสุขาภิบาลนาประคู้

ในการจึลค่าคัษยคุนยักกลางชุมชน โดยวิธีการวิเคราะห์ตัวประกอบ (FACTOR ANALYSIS) ภายหลังกการประมวลผลจากเครื่องคอมพิวเตอร์ ได้คาคะแนนความสำคัญ สามารถนำมาจึลค่าคัษยคุนยักกลางชุมชนเมือง 10 แห่งของจังหวัดปัตตานี เรียงตามลำดับคาคะแนนของความสำคัญ ทั้งนี้คือ

1)	เทศบาลเมืองปัตตานี	ค่าคะแนน	6.96
2)	เทศบาลตำบลทะเลบัน	"	2.75
3)	สุขาภิบาลมายอ	"	0.39
4)	สุขาภิบาลนาประคู้	"	- 0.32
5)	สุขาภิบาลยะหริ่ง	"	- 0.64
6)	สุขาภิบาลหนองจิก	"	- 1.12
7)	สุขาภิบาลปะนาเระ	"	- 1.57
8)	สุขาภิบาลคันหยง	"	- 1.83
9)	สุขาภิบาลยะรัง	"	- 2.25
10)	สุขาภิบาลโคกโพธิ์	"	- 2.37

เมื่อนำค่าความสำคัญของชุมชนดังกล่าวมาจัดกลุ่มเพื่อจะจำแนกศูนย์กลางชุมชนออกเป็นระดับต่าง ๆ โดยวิธี "HISTOGRAM" เพื่อแบ่งกลุ่มตามลักษณะความใกล้เคียงของค่าคะแนน ทำให้ได้ศูนย์กลางชุมชนในระดับต่าง ๆ 3 กลุ่ม คือ

ศูนย์กลางชุมชนระดับที่ 1 ได้แก่ เทศบาลเมืองปัตตานี
 ศูนย์กลางชุมชนระดับที่ 2 ได้แก่ เทศบาลตำบลทะเลบัน
 ศูนย์กลางชุมชนระดับที่ 3 ได้แก่ สุขาภิบาลมายอ สุขาภิบาลนาประคู้
 สุขาภิบาลยะหริ่ง สุขาภิบาลหนองจิก สุขาภิบาลปะนาเระ สุขาภิบาลคันหยง สุขาภิบาลยะรัง และ สุขาภิบาลโคกโพธิ์

2. การศึกษาเขตอิทธิพลของศูนย์กลางชุมชนเมือง การศึกษาเพื่อหาเขตอิทธิพลของศูนย์กลางชุมชน เป็นการวิเคราะห์ถึงความสามารถในการให้บริการแก่ประชาชนในชุมชน รวมทั้งพื้นที่รอบนอกโดยรอบ เพื่อหาเขตอิทธิพลซึ่งครอบคลุมเขตการให้บริการของชุมชนเมืองแต่ละแห่ง

ในการศึกษาเพื่อหาเขตอิทธิพลของศูนย์กลางชุมชนเมือง ได้ใช้หลักการของ "GRAVITY MODEL" ซึ่งเป็นแบบจำลองหาความสัมพันธ์ของการเดินทางระหว่างพื้นที่

ทำให้สามารถกำหนดเขตอิทธิพลของพื้นที่ โดยมีวิธีการดังนี้ คือ

$$D_{iy} = \frac{D_{xy}}{1 + P_x/P_y}$$

D_{iy} คือ ระยะห่างจากพื้นที่ y ไปถึงจุดแบ่งเขตอิทธิพลพื้นที่ x

D_{xy} คือ ระยะห่างจากพื้นที่ x ไปถึงพื้นที่ y

P_x คือ ประชากรของพื้นที่ x

P_y คือ ประชากรของพื้นที่ y

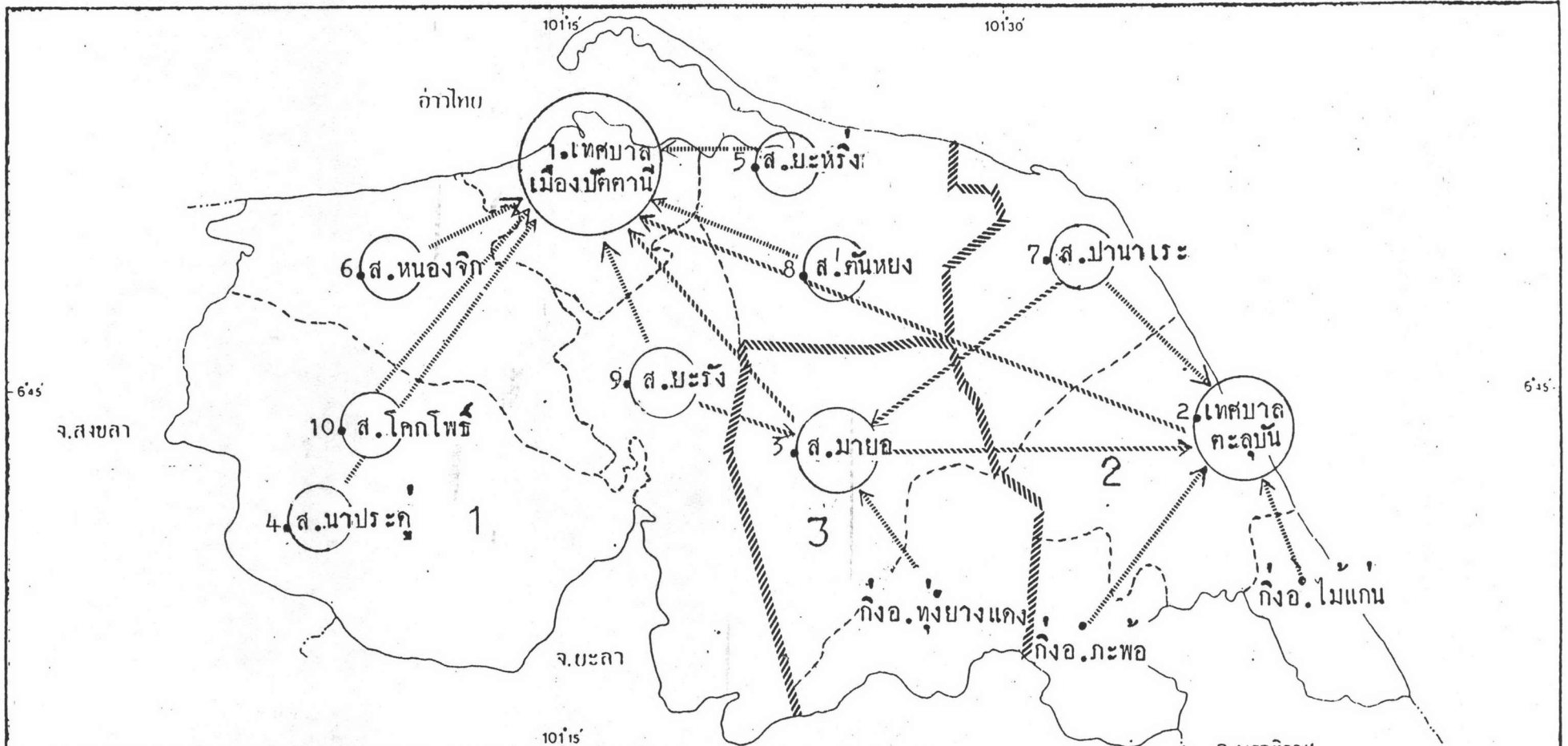
โดยผลจากการศึกษาพบว่า เทศบาลเมืองปัทมาณีจะมีเขตอิทธิพลครอบคลุมพื้นที่เกือบทั้งจังหวัด โดยแบ่งเขตอิทธิพลครอบคลุมด้านเหนือและตะวันตก ซึ่งสามารถแบ่งพื้นที่เขตอิทธิพลได้ 3 บริเวณ คือ

1. พื้นที่ตอนบนและตะวันตกของจังหวัด มีเทศบาลเมืองปัทมาณี เป็นศูนย์กลางชุมชนหลัก เขตอิทธิพลครอบคลุมสุขาภิบาลหนองจิก สุขาภิบาลโคกโพธิ์ สุขาภิบาลนาประคูล สุขาภิบาลยะรัง สุขาภิบาลยะหริ่ง และสุขาภิบาลตันหยง รวมทั้งครอบคลุมบริเวณพื้นที่อำเภอเมืองปัทมาณี อำเภอหนองจิก อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง และอำเภอยะรังตอนบน

2. พื้นที่ตะวันออกของจังหวัด มีเทศบาลตำบลตะลุงบัน เป็นศูนย์กลางชุมชนหลัก เขตอิทธิพลครอบคลุมสุขาภิบาลปะนาเระ และพื้นที่อำเภอสาบบุรี อำเภอปะนาเระ กิ่งอำเภอไม้แก่น และกิ่งอำเภอกะพ้อ

3. พื้นที่ตอนใต้ของจังหวัด มีสุขาภิบาลมายอ เป็นศูนย์กลางชุมชนหลัก มีเขตครอบคลุมอำเภอมายอและกิ่งอำเภอทุ่งยางแดง

มีข้อน่าสังเกตว่า พื้นที่ตอนใต้ นอกจากจะเป็นศูนย์กลางของชุมชนพื้นที่แถบนี้แล้ว ทั่วศูนย์กลางชุมชนยังอยู่ในเขตอิทธิพลของพื้นที่ศูนย์กลางชุมชนหลัก เทศบาลเมืองปัทมาณี และเทศบาลตำบลตะลุงบัน นอกจากนี้ พื้นที่เขตอำเภอโคกโพธิ์ และ อำเภอยะรัง เป็นเขตที่ต่อเนื่องกับพื้นที่มีศูนย์กลางชุมชนหลักของจังหวัดยะลา คือ เทศบาลเมืองยะลา ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่า ทำให้สุขาภิบาลโคกโพธิ์ และ สุขาภิบาลนาประคูล รวมทั้งอำเภอมายอตอน

การศึกษาเพื่อวางแผนโครงสร้างจังหวัดปัตตานี

นาง ชนบะ มากบุญ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แสดง ลำดับความสำคัญของศูนย์กลางชุมชน จ.ปัตตานี และพื้นที่โตเซตอิทธิพล

ศูนย์กลางลำดับที่ 1.
 " " " " 2.
 " " " " 3.
 " " " " 4.
 • กิ่งอำเภอ

25 0 25 5 กม.
 แผนที่ 5.1

ล่าง พึ่งพิงศูนย์กลางอื่น

ศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ระคับอำเภอ

การศึกษาศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ระคับอำเภอ เพื่อที่จะได้ทราบถึงขีดความสามารถ ความได้เปรียบเสียเปรียบของพื้นที่ในการพัฒนา เป็นการศึกษาสภาพการทาง เศรษฐกิจในแต่ละพื้นที่ ในความสามารถรองรับการพัฒนาในกานเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการค้าและบริการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. เกษตรกรรม การเกษตรกรรมเป็นสาขาการผลิตที่สำคัญสาขาหนึ่งของ จังหวัดปัตตานี ในปี 2525 มีมูลค่าการผลิตคิดเป็นร้อยละ 41.54 ของผลิตภัณฑ์รวมทั้งหมด ในปี 2527 มีพื้นที่เกษตรกรรมประมาณ 993,320 ไร่ และจากสำมะโนประชากรและเคหะปี 2523 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 77.36 (150,545 คน) ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม ทำให้เศรษฐกิจจึงผูกพันกับการเกษตรกรรมเป็นอันมาก มีสินค้าเกษตรกรรมเพื่อการส่งออกที่สำคัญคือ สัตว์นำ ยางพารา ฯลฯ ซึ่งพอจะสรุปความสำคัญและศักยภาพของพื้นที่ในการรองรับความสามารถในการพัฒนาเกษตรกรรมได้ ดังนี้

1) กสิกรรม เป็นสาขาการผลิตที่ทำรายได้ให้กับจังหวัดเป็นอันดับ 1 มีมูลค่าการผลิตคิดเป็นร้อยละ 19.02 ของผลิตภัณฑ์รวมทั้งหมด มีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ยางพารา ข้าว ไม้ผล (มะพร้าว มะม่วงหิมพานต์ เงาะ) พืชไร่ (ข้าวโพค ถั่วเขียว แดงโม)

ก. ข้าว การผลิตข้าวในจังหวัดปัตตานีเป็นการผลิตเพื่อการบริโภคภายในครอบครัว เสียส่วนใหญ่ มีเนื้อที่เพาะปลูก 376,321 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 37.89 ของเนื้อที่เพื่อการเกษตรกรรมทั้งหมด ใหญ่ผลิตเฉลี่ย 340 กิโลกรัม/ไร่ ใหญ่ผลิตประมาณ 83,203 ตัน คิดเป็นมูลค่า 257.9 ล้านบาท ปลูกกันมากในอำเภอหนองจิก อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอมายอ และ อำเภอยะหริ่ง อำเภอที่ใหญ่ผลิตสูงกว่าผลิตเฉลี่ย คือ อำเภอมายอ อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอปะนาเระ กิ่งอำเภอทุ่งยางแคง และ กิ่งอำเภอไม้แก่น นอกจากนี้ มีพื้นที่การชลประทาน 118,460 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.48 ของพื้นที่ที่ถือครองเพื่อการทำนา ซึ่งคาดว่าหากโครงการชลประทานปัตตานีแล้วเสร็จ จะครอบคลุมพื้นที่เพื่อการทำนาเกือบทั้งหมด ปัญหาที่ประสบในปัจจุบันคือ การชลประทานยังไม่ทั่วถึง และชาวมียังไม่เพียงพอต่อการบริโภคภายในจังหวัด

ตารางที่ 5.1 พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิตเฉลี่ย จำนวนผลผลิต มูลค่าการผลิตของพืชเกษตรกรรมจังหวัดบึงกาฬ ปี 2527

พื้นที่	ข้าว				ยางพารา				มะพร้าว			
	พื้นที่ เพาะปลูก	ผลผลิต เฉลี่ย/ไร่ (กก.)	จำนวน ผลผลิต (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	พื้นที่ เพาะปลูก	ผลผลิต เฉลี่ย/ไร่ (กก.)	จำนวน ผลผลิต (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	พื้นที่ เพาะปลูก	ผลผลิต เฉลี่ย/ไร่ (กก.)	จำนวน ผลผลิต (ผล)	มูลค่า (ล้านบาท)
อำเภอเมืองบึงกาฬ	36,355	398	2,649	8.2	5,136				8,700			
อำเภอโคกโพธิ์	56,722	250	2,541	38.9	86,337				5,464			
อำเภอปะนาเระ	24,109	400	8,267	25.6	3,721				5,375			
อำเภอฆ้องชัย	45,226	450	9,114	59.3	42,662				5,313			
อำเภอขามเฒ่า	37,532	318	9,142	28.3	40,022				5,750			
อำเภอขามศรี	40,228	310	12,337	38.2	490	ไม่มีข้อมูล			20,301	ไม่มีข้อมูล		
อำเภอสามชัย	37,092	274	9,176	28.5	40,534				13,900			
อำเภอหนองจิก	61,858	293	3,074	9.5	5,945				6,020			
กิ่งอำเภอไม้แก่น	5,769	346	2,273	7.0	890				5,936			
กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง	11,516	366	4,630	14.4	44,925				3,142			
กิ่งอำเภอกระโพ	19,914	(รวมอยู่ในอำเภอสามชัย)			6,967				2,252			
รวม	376,321	340	83,203	257.9	277,629	200	17,286	224.7	82,153	725	40.9 ล้าน	143.4

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดบึงกาฬ

ตารางที่ ๑๘.1. พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิตเฉลี่ย จำนวนผลผลิต มูลค่าการผลิตของพืชเกษตรกรรมจังหวัดปทุมธานี ปี 2527

พื้นที่	ผลไม้				พืชผัก				พืชไร่			
	พื้นที่ เพาะปลูก	ผลผลิต เฉลี่ย/ไร่ (กก.)	จำนวน ผลผลิต (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	พื้นที่ เพาะปลูก	ผลผลิต เฉลี่ย/ไร่ (กก.)	จำนวน ผลผลิต (กก.)	มูลค่า (ล้านบาท)	พื้นที่ เพาะปลูก	ผลผลิต เฉลี่ย/ไร่ (กก.)	จำนวน ผลผลิต (กก.)	มูลค่า (ล้านบาท)
อำเภอเมืองปทุมธานี	1,581				1,895				3,050			
อำเภอโคกโพธิ์	7,552				6,799				4,331			
อำเภอปะนาเระ	398				65				1,750			
อำเภอยายอ	2,672				3,530				8,708			
อำเภอยะรัง	6,149				354				2,690			
อำเภอยะหริ่ง	3,529		ไม่มีข้อมูล		1,162		ไม่มีข้อมูล		4,794		ไม่มีข้อมูล	
อำเภอสามบุรี	6,535				2,620				4,572			
อำเภอหนองจิก	1,701				684				19,246			
กิ่งอำเภอไม้แก่น	152				208				2,320			
กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง	207				420				1,916			
กิ่งอำเภอกระพ้อ	1,563				239				136			
รวม	32,039	-	25,800	311.3	17,976	800	3.9 ล้าน	31.6	53,513	-	17 ล้าน	65.5

ข. ยางพารา เป็นพืชเศรษฐกิจที่ปลูกรองลงมาจากข้าว มีเนื้อที่เพาะปลูก 277,629 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 27.95 ของเนื้อที่เพื่อการเกษตรกรรมทั้งหมด ใหญ่ผลผลิตประมาณ 17,286 ตัน คิดเป็นมูลค่า 224.7 ล้านบาท ยางพาราที่ปลูกในจังหวัดปัตตานีมีทั้งยางพันธุ์ดีและยางพันธุ์พื้นเมือง เป็นยางพันธุ์ดี ซึ่งสามารถให้ผลผลิตกอไร่สูงกว่าพันธุ์พื้นเมืองกว่าเท่าตัว ประมาณ 200 กิโลกรัม/ไร่ มีเนื้อที่ประมาณร้อยละ 72.38 ของพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งหมด ปลูกกันมากในอำเภอโคกโพธิ์ อำเภอมายอ กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง และกิ่งอำเภอกะพ้อ

ค. มะพร้าว เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญอีกสาขาหนึ่ง มีเนื้อที่เพาะปลูก 82,153 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.27 ของเนื้อที่เพื่อการเกษตรกรรมทั้งหมด ใหญ่ผลผลิต 40.9 ล้านผล คิดเป็นมูลค่า 143.4 ล้านบาท ใหญ่ผลผลิตเฉลี่ย 725 ผล/ไร่ ปลูกกันมากในอำเภอยะหริ่ง และ อำเภอสายบุรี

ง. ไม้ผล ไม้ผลที่ปลูกกันมาก คือ เงาะ มะม่วงหิมพานต์ทุเรียน มีเนื้อที่เพาะปลูก 32,039 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.23 ของเนื้อที่เพื่อการเกษตรกรรม ใหญ่ผลผลิตประมาณ 25,800 ตัน คิดเป็นมูลค่า 311.3 ล้านบาท ไม้ผลปลูกกันมากในอำเภอโคกโพธิ์ อำเภอสายบุรี อำเภอยะหริ่ง อำเภอยะหริ่ง

จ. พืชผัก พืชผักที่ปลูกกันมาก คือ ผักกาด ผักคะน้า ผักบุ้ง ฯลฯ มีเนื้อที่เพาะปลูก 17,976 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.81 ของเนื้อที่เพื่อการเกษตรกรรม ใหญ่ผลผลิตรวม 3.9 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่า 31.6 ล้านบาท ปลูกกันมากในอำเภอโคกโพธิ์ อำเภอมายอ และ อำเภอสายบุรี

ฉ. พืชไร่ พืชไร่ที่ปลูกกันมาก ได้แก่ ถั่วเขียว ข้าวโพด แคนโม มีเนื้อที่เพาะปลูก 53,513 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.39 ของเนื้อที่เพื่อการเกษตรกรรมทั้งหมด ใหญ่ผลผลิต 17 ล้านกิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 65.5 ล้านบาท ปลูกกันมากในอำเภอหนองจิก อำเภอมายอ อำเภอยะหริ่ง

2) ปศุสัตว์ มีมูลค่าการผลิตคิดเป็นร้อยละ 3.98 ของผลิตภัณฑ์รวมทั้งหมด สัตว์ที่เลี้ยงกันมาก ได้แก่ โค กระบือ สุกร ไก่ เป็ด มีการเลี้ยงกันมากที่อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอสายบุรี ปัญหาส่วนใหญ่ประชาชนโดยทั่วไปขาดความสนใจในการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพ ส่วนใหญ่จะเลี้ยงไว้ใช้งาน เช่น โค กระบือ ส่วนสุกร

เลี้ยงกันน้อย เพราะประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิม ส่วนสัตว์ปีกมักจะเลี้ยงเพื่อการค้าแทน การบริโภคเนื้อสุกร

3) การประมง เป็นสาขาการผลิตที่ทำรายได้ให้กับจังหวัดเป็นอันดับที่ 2 มีมูลค่าการผลิตคิดเป็นร้อยละ 18.54 ลักษณะการทำประมงในจังหวัดมีทั้งประมงน้ำจืด และประมงน้ำเค็ม เมื่อเปรียบเทียบภายในภาค จังหวัดปัตตานีสามารถจับสัตว์น้ำในปี 2525 ได้ 96,739 ตัน คิดเป็นร้อยละ 29.2 ของสัตว์น้ำที่จับได้ในภาค โดยมีการทำ การประมงกันมากในอำเภอเมืองปัตตานี อำเภอหนองจิก อำเภอยะหริ่ง อำเภอปะนาเระ อำเภอสายบุรี และ กิ่งอำเภอไม้แก่น นอกจากทรัพยากรสัตว์น้ำอันเป็นวัตถุดิบสำคัญของการผลิตที่สามารถเกี่ยวโยงสู่ภาคอุตสาหกรรมแล้ว จังหวัดปัตตานียังมีความพร้อมในด้านอื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยในการผลิตอุตสาหกรรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทะเล เช่น มีท่าเทียบเรือ แพปลา โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น อุตสาหกรรมหอยเช็น อุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ และอุตสาหกรรมอาหารทะเล เป็นต้น อันเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการประมง โดยตรง

4) ป่าไม้ เป็นสาขาการผลิตที่ทำรายได้น้อยที่สุด และในปี 2525 ไม่มีมูลค่าการผลิตในสาขานี้เลย ป่าไม้ในจังหวัดปัตตานีมีมากในอำเภอโคกโพธิ์ อำเภอมายอ และ กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง ซึ่งเป็นบริเวณป่าและภูเขาของจังหวัด

5) ลักษณะและการถือครองที่ดิน จากข้อมูลสำมะโนเกษตรปี 2521 พบว่า มีการถือครองรวมทั้งสิ้น 40,211 ราย เป็นเจ้าของร้อยละ 92.79เช่าที่ดินร้อยละ 6.23 ลักษณะอื่น ๆ ร้อยละ 0.98

การถือครองในลักษณะ เป็นเจ้าของ 37,312 ราย พบว่า อำเภอโคกโพธิ์ มีมากที่สุด ร้อยละ 17.70 รองลงมาคือ อำเภอยะหริ่ง ร้อยละ 15.24 น้อยที่สุดคือ กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง ร้อยละ 3.10

การถือครองในลักษณะเช่า 2,505 ราย พบว่า อำเภอโคกโพธิ์ มีมากที่สุด ร้อยละ 20.96 รองลงมาคือ อำเภอหนองจิก ร้อยละ 18.32 น้อยที่สุดคือ กิ่งอำเภอไม้แก่น ร้อยละ 0.84

ในลักษณะ เนื้อที่การถือครอง มีการถือครองรวมทั้งสิ้น 412,795 ไร่ เป็นเจ้าของร้อยละ 93.09เช่าที่ดินร้อยละ 6.34 ลักษณะอื่น ๆ ร้อยละ 0.58

ตารางที่ ๑๕.๒ ลักษณะและการถือครองที่ดิน

อำเภอ	จำนวนราย	สัดส่วนการ ถือครอง	เจ้าของ	ร้อยละ	เช่า	ร้อยละ	อื่น ๆ	ร้อยละ	เนื้อที่	เจ้าของ	ร้อยละ	เช่า	ร้อยละ	อื่น ๆ	ร้อยละ
อ.เมืองปัทธานี	2,350	6.52	2,182	5.85	152	6.07	16	4.06	15,319	13,880	3.61	1,373	5.25	66	2.77
อ.โคกโพธิ์	7,194	13.13	6,606	17.70	525	20.96	63	15.99	94,423	88,869	23.13	5,442	20.81	112	4.70
อ.ปะนาเระ	3,236	8.80	3,076	8.24	133	5.31	27	6.85	28,478	27,475	7.15	914	3.49	89	3.74
อ.มายอ	4,518	11.14	4,090	10.96	411	16.41	17	4.31	50,324	46,020	11.98	4,161	15.91	143	6.01
อ.ยะรัง	6,000	8.88	5,687	15.24	289	11.54	24	6.09	53,307	50,776	13.21	2,331	8.91	200	8.40
อ.ยะหริ่ง	4,799	6.52	4,393	11.77	323	12.89	83	21.07	31,342	29,308	7.63	1,934	7.34	100	4.20
อ.สายบุรี	5,451	11.20	5,250	14.07	168	6.71	33	8.38	61,034	59,599	15.51	963	3.68	472	19.82
อ.หนองจิก	4,501	11.52	3,941	10.56	459	18.32	101	25.63	51,841	45,733	11.90	5,295	20.44	813	34.15
กิ่งฯ ไม้แก่น	975	8.50	930	2.49	21	0.84	24	6.09	8,283	8,018	2.09	142	0.54	123	5.17
กิ่งฯ ห้วยยางแดง	1,187	15.54	1,157	3.10	24	0.96	6	1.52	18,444	18,230	4.74	177	0.68	37	1.55
รวม	40,211	10.27	37,312	100.00	2,505	100.00	394	100.00	412,795	384,259	100.00	26,155	100.00	2,381	100.00
				(92.79)		(6.23)		(0.98)			(93.09)		(6.34)		(0.58)

การถือครองในลักษณะ เป็นเจ้าของ 384,259 ไร่ พบว่า อำเภอโคกโพธิ์ มีมากที่สุด ร้อยละ 23.13 รองลงมาคือ อำเภอสายบุรี ร้อยละ 15.51 น้อยที่สุด คือ กิ่งอำเภอไม้แก่น ร้อยละ 2.09

การถือครองในลักษณะเช่า 26,155 ไร่ พบว่า อำเภอโคกโพธิ์ มีมากที่สุด ร้อยละ 20.81 รองลงมาคือ อำเภอหนองจิก ร้อยละ 20.24 น้อยที่สุดคือ กิ่งอำเภอไม้แก่น ร้อยละ 0.54

ในขนาดการถือครองที่ดิน จะมีการถือครองระหว่าง 6 - 20 ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.18 รองลงมาคือ น้อยกว่า 6 ไร่ ร้อยละ 35.67 ขนาด 20 - 40 ไร่ ร้อยละ 9.28 น้อยที่สุด คือ มากกว่า 100 ไร่ ร้อยละ 0.20

การถือครองในลักษณะ เป็นเจ้าของ พบว่า ขนาด 6 - 20 ไร่ มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.63 น้อยที่สุดคือ มากกว่า 100 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.21

การถือครองในลักษณะเช่า พบว่า ขนาด 6 - 20 ไร่ มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.35 รองลงมาคือ น้อยกว่า 6 ไร่ ร้อยละ 28.62 น้อยที่สุด คือ มากกว่า 100 ไร่ ร้อยละ 0.12

มีสัดส่วนการถือครองที่ดินของเกษตรกร 10.27 ไร่/ครอบครัว พบว่า กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง มีสัดส่วนการถือครองสูงสุด 15.54 ไร่/ครอบครัว อำเภอโคกโพธิ์ 13.13 ไร่/ครอบครัว อำเภอหนองจิก 11.52 ไร่/ครอบครัว น้อยที่สุดคือ อำเภอเมืองปัตตานี 6.52 ไร่/ครอบครัว

กล่าวโดยสรุป ลักษณะการถือครองที่ดินของจังหวัดปัตตานี จะมีการถือครองขนาดเล็ก ทำให้โอกาสที่จะเพิ่มผลผลิตให้ไ้มากขึ้น น้อยลง

6) สินเชื่อเพื่อการเกษตรกรรม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เพื่อการเกษตร (ชกส.) ได้ให้สินเชื่อและบริการแก่เกษตรกรในจังหวัดปัตตานี 2 แห่ง คือ อำเภอเมืองปัตตานี และ อำเภอสายบุรี โดยสินเชื่อที่ให้บริการมี 2 ประเภท คือ สินเชื่อระยะสั้น และ ปานกลาง เพื่อผลผลิตหลัก และ สินเชื่อระยะยาว เพื่อเกษตร ไม้ 2521 ธนาคารได้ให้สินเชื่อทั้งสิ้น 34 ล้านบาท เป็นระยะกลาง 20.7 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 60.82 ระยะสั้นเพื่อการอื่น 8.2 ล้านบาท ร้อยละ 24.12 ระยะยาว 2.6 ล้านบาท ร้อยละ 7.65 และระยะสั้น เพื่อผลิตผลหลัก 2.5 ล้านบาท ร้อยละ 7.35 ปี 2526 ธนาคารได้ให้สินเชื่อทั้งสิ้น 102.2 ล้านบาท เป็นระยะกลาง 33.5 ล้านบาท

ตารางที่ 5.3 แสดงการเปลี่ยนแปลงเงินกู้เพื่อการเกษตรตามแต่ละประเภท หน่วย: ล้านบาท

ประเภท	2521		2526		การเปลี่ยนแปลง	Relative Change	Absolute Change	เฉลี่ย
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
ระยะสั้น ผลผลิตหลัก	2.5	7.35	22.5	22.01	20.0	800.00	29.32	160.00
ระยะสั้น เพื่อการอื่น ๆ	8.2	24.12	28.1	27.50	19.9	242.68	29.18	48.54
ระยะกลาง	20.7	60.82	33.5	32.78	12.8	61.84	18.77	12.37
ระยะยาว	2.6	7.65	18.1	17.71	15.5	596.15	22.73	119.23
รวม	34.0	100.00	102.2	100.00	68.2	200.59	100.00	40.12

ตารางที่ 5.4 แสดงการเปลี่ยนแปลงเงินกู้เพื่อการเกษตรตามแต่ละอำเภอ หน่วย : ล้านบาท

อำเภอ	2521		2526		การเปลี่ยนแปลง	Relative Change	Absolute Change	เฉลี่ย
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ				
อ. เมืองปัตตานี	3.5	10.29	10.5	10.27	7.0	200.00	10.26	40.00
อ. โคกโพธิ์	6.7	19.71	21.1	20.65	14.4	214.95	21.11	42.99
อ. ปะนา ระ	3.9	11.47	8.5	8.32	4.6	117.95	6.74	23.59
อ. มายอ	3.7	10.88	17.4	17.03	13.7	370.27	20.10	74.05
อ. ยะรัง	3.7	10.88	14.0	13.70	10.3	278.38	15.10	55.68
อ. ยะหริ่ง	5.5	16.18	8.3	8.12	2.8	50.91	4.11	10.18
อ. สายบุรี	4.7	13.82	11.1	10.86	6.4	136.17	9.38	27.23
อ. หนองจิก	2.3	6.76	11.3	11.06	9.0	391.30	13.20	78.26
รวม	34.0	100.00	102.2	100.00	68.2	200.59	100.00	40.12

หมายเหตุ กิ่งอำเภอไม้แก่นและกิ่งอำเภอกะพ้อ รวมอยู่กับอำเภอสายบุรี
กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง รวมอยู่กับอำเภอมายอ

รอยละ 32.78 ระยะเวลา 28.1 ล้านบาท รอยละ 27.50 ระยะเวลา 22.5 ล้านบาท รอยละ 22.01 และระยะยาว 18.1 ล้านบาท รอยละ 17.71

ในช่วงระหว่างปี 2521 - 2526 มีการเพิ่มขึ้นของเงินเชื่อกว่า 2 เท่าตัว โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นรอยละ 40.12 ต่อปี โดยเงินเชื่อระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลักเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัว เฉลี่ยรอยละ 160.00 ต่อปี รองลงมาคือ ระยะยาว รอยละ 119.23 ต่อปี ระยะสั้นเพื่อการอื่น รอยละ 48.54 ต่อปี และระยะกลาง รอยละ 12.37 ต่อปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไปดำเนินการระยะสั้นมากขึ้น เพื่อผลในการผลิตที่สูงขึ้น รวมทั้งความสามารถในการจ่ายเงินที่คืนกับธนาคารที่สูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกันเกษตรกรบางพื้นที่ก็ให้ความสนใจในการกู้ระยะยาวเช่นกัน เช่น กิจการประมง และสวนยางพารา

เมื่อพิจารณาในแต่ละอำเภอแล้วพบว่า อำเภอที่มีการเจริญเติบโตของเงินเชื่อโดยเฉลี่ยต่อปีสูงมาก คือ อำเภอหนองจิก รอยละ 78.26 อำเภอมายอรวมกับกิ่งอำเภอทุ่งยางแดง รอยละ 74.05 อำเภอยะรัง รอยละ 55.68 อำเภอโคกโพธิ์ รอยละ 42.99 ซึ่งพื้นที่เหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว ยางพารา ไม้ผลที่สำคัญ รวมทั้งปศุสัตว์ โดยพบว่าเงินเชื่อที่ให้เกษตรกรกู้ไป จะอยู่ในระยะสั้น

2. อุตสาหกรรม อุตสาหกรรมเป็นสาขาการผลิตที่สำคัญอีกสาขาหนึ่งของจังหวัดปัตตานี ในปี 2525 มีมูลค่าการผลิตคิดเป็นรอยละ 2.77 ของผลิตภัณฑ์รวมทั้งหมดสภาพการของโรงงานอุตสาหกรรมของจังหวัด ส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรกรรม เช่น อุตสาหกรรมเกี่ยวกับสัตว์น้ำ โรงงานยางพารา โรงน้ำแข็ง โรงสีข้าว ซึ่งสามารถศึกษาในรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1) การกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม ลักษณะการกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมจะกระจายตัวไปตามพื้นที่ต่าง ๆ โดยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ท่าเลที่ตั้ง การคมนาคมขนส่งที่สะดวก ฯลฯ ในปี 2527 มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมรวมทั้งสิ้น 802 โรงงาน แต่เป็นโรงงานประเภทต่าง ๆ (เว้นโรงสีข้าว) 236 แห่ง อำเภอเมืองปัตตานีมีมากที่สุด รองลงมาคือ อำเภอหนองจิก อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอปะนาเระ อำเภอยะหริ่ง อำเภอยะรัง อำเภอมายอ และ อำเภอสายบุรี ส่วนกิ่งอำเภอไม้แก่น กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง และ กิ่งอำเภอกะพ้อ ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ในพื้นที่เลย

2) ประเภทโรงงานอุตสาหกรรม ประเภทของโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดปัตตานี ส่วนใหญ่เป็นโรงงานประเภทอุตสาหกรรมเครื่องจักร อุตสาหกรรม

อาหารและเครื่องคั้น โรงงานผลิตภัณฑ์ไม้ ผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ เครื่องบริภัณฑ์ขนส่ง ซึ่ง โรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในอำเภอ เมืองปัตตานี ส่วนอำเภอที่เหลือจะเป็นโรงงานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ไม้เสียส่วนใหญ่

ส่วนประเภทของอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนา เศรษฐกิจของ จังหวัดปัตตานี เพราะ เป็นอุตสาหกรรมที่ผลิตแล้วส่วนใหญ่ส่งออกนอกจังหวัด คือการผลิต ที่เกี่ยวข้องกับการประมง เช่น โรงงานหีบเย็น โรงงานอาหารกระป๋อง โรงงานปลา บัน รวมทั้งการผลิตที่เกี่ยวข้องกับสัตว์น้ำ เช่น โรงงานน้ำแข็ง โรงอุชুমแซมและท่อ เรือ เป็นโรงงานที่ตั้งภายในอำเภอเมืองปัตตานีทั้งสิ้น

3) โรงสีข้าว โรงสีข้าวของจังหวัดปัตตานี จะกระจายอยู่ตามแหล่ง ปลุกข้าวที่สำคัญของจังหวัด มีอยู่ประมาณร้อยละ 70 ของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด มี มากในอำเภอโคกโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง อำเภอมายอ อำเภอยะรัง อำเภอหนองจิก

4) แรงงาน ในปี 2527 มีจำนวนคนงาน (เว้นโรงสีข้าว) รวมทั้ง ดิ้น 3,439 คน อุตสาหกรรมที่มีคนงานมากที่สุดคือ ผลิตภัณฑ์จากยาง รองลงมาคือ อาหารกระป๋อง โรงงานน้ำแข็ง โรงงานปลาบัน แผลปลา ผลิตภัณฑ์สิ่งไม้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็น อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประมง

ในส่วนพื้นที่ที่มีการจ้างแรงงานในภาคอุตสาหกรรม พบว่า อำเภอเมือง ปัตตานี มีการจ้างแรงงานมากที่สุด รองลงมา คือ อำเภอยะรัง อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอ หนองจิก อำเภอยะหริ่ง อำเภอปะนาเระ อำเภอสายบุรี อำเภอมายอ กิ่งอำเภอกะพ้อ กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง และกิ่งอำเภอไม้แก่น ตามลำดับ

5) เงินทุนในการประกอบการ ในปี 2527 มีเงินทุนที่ใช้ในการประกอบ การ 367.9 ล้านบาท อุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากที่สุดคือ อุตสาหกรรมหีบเย็น รองลง มาคือ โรงงานน้ำแข็ง อุตสาหกรรมอาหารกระป๋อง โรงงานปลาบัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็น อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประมง

ในส่วนพื้นที่ที่มีการลงทุนในอุตสาหกรรมพบว่า อำเภอเมืองปัตตานีมีการลง ทุนมากที่สุด รองลงมาคือ อำเภอหนองจิก อำเภอยะรัง อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง อำเภอสายบุรี อำเภอมายอ อำเภอปะนาเระ ตามลำดับ

จากการพิจารณาองค์ประกอบด้านอุตสาหกรรมจากจำนวนโรงงาน ประ-
เภทโรงงาน โรงสีข้าว แรงงาน เงินทุน วัตถุดิบ การบริการพื้นฐานที่จำเป็นต่ออุตสาหกรรม

ตารางที่ 5.5 จำนวนโรงงาน โรงสีข้าว แรงงาน เงินทุน ในภาคอุตสาหกรรม
ของจังหวัดมุกดาหาร ปี 2527

132

อำเภอ	โรงงาน	โรงสีข้าว	แรงงาน	เงินทุน (ล้านบาท)
อ. เมืองมุกดาหาร	207	16	1,845	287.6
อ. โศภนโศภ	8	140	372	13.7
อ. ปะนาเระ	3	70		
อ. ฆาโย	2	78	100	4.2
อ. ยะรัง	3	67	420	25.5
อ. ยะหริ่ง	3	74	126	8.4
อ. สายบุรี	1	30	102	4.9
อ. หนองจิก	9	66	310	18.1
กิ่ง อ. ไม้แก่น	-	7	8	0.2
กิ่ง อ. พงษ์ยางแดง	-	10	17	0.5
กิ่ง อ. กะซอ	-	8	25	0.4
รวม	236	566	3,439	367.9

ที่มา : ศูนย์พัฒนา เศรษฐกิจอุตสาหกรรมภาคใต้และสิ่ง เเคราะห์จากข้อมูลของสำนักงาน
อุตสาหกรรมจังหวัดมุกดาหาร

โรงงาน	0	น้อย	1 - 10	ปานกลาง	207	มาก
โรงสีข้าว	1 - 30	น้อย	60 - 80	ปานกลาง	140	มาก
แรงงาน	0 - 150	น้อย	300 - 450	ปานกลาง	1,845	มาก
เงินทุน	0 - 10	น้อย	11 - 30	ปานกลาง	2,870	มาก

ตารางที่ 5.6 สัถยภาพของอุตสาหกรรมในจังหวัดมุกดาหาร

อำเภอ	จำนวน โรงงาน	จำนวน โรงสีข้าว	จำนวน แรงงาน	จำนวน เงินทุน	สัถยภาพ อุตสาหกรรม
อ. เมืองมุกดาหาร	มาก	ปานกลาง	มาก	มาก	สูง
อ. โศภนโศภ	น้อย	มาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างต่ำ
อ. ปะนาเระ	น้อย	มาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างต่ำ
อ. ฆาโย	น้อย	มาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างต่ำ
อ. ยะรัง	น้อย	มาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างต่ำ
อ. ยะหริ่ง	น้อย	มาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างต่ำ
อ. สายบุรี	น้อย	ปานกลาง	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างต่ำ
อ. หนองจิก	น้อย	มาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างต่ำ
กิ่ง อ. ไม้แก่น	ไม่มี	น้อย	น้อย	น้อย	ต่ำ
กิ่ง อ. พงษ์ยางแดง	ไม่มี	น้อย	น้อย	น้อย	ต่ำ
กิ่ง อ. กะซอ	ไม่มี	น้อย	น้อย	น้อย	ต่ำ

กรรม ลามารถแบ่งพื้นที่ศักยภาพด้านอุตสาหกรรมออกได้ 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 มีศักยภาพสูง ได้แก่ อำเภอเมืองปัตตานี

กลุ่มที่ 2 มีศักยภาพค่อนข้างต่ำ ได้แก่ อำเภอหนองจิก อำเภอโคกโพธิ์
อำเภอยะรัง อำเภอยะหริ่ง อำเภอปะนาเระ อำเภอมายอ และ อำเภอสายบุรี

กลุ่มที่ 3 มีศักยภาพต่ำ ได้แก่ กิ่งอำเภอไม้แก่น กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง
และ กิ่งอำเภอกะพ้อ

3. พาณิชยกรรม

1) การค้าและการบริการ การค้าและการบริการ มีศูนย์กลางที่สำคัญ
คือ เทศบาลเมืองปัตตานี เป็นศูนย์กลางของหน่วยงานของรัฐและศูนย์ควบคุมส่งเสริมการ
ค้า รวมทั้งเป็นเมืองท่าของสินค้าที่จะส่งเขาและออกทางเรือ ซึ่งจะ เป็นศูนย์กลางใน
การติดต่อกับชุมชนในเขตเทศบาลตำบลและสุขาภิบาลอื่น ๆ อีกต่อไป

ในการพิจารณาการจดทะเบียนนิติบุคคลในรูปของห้างหุ้นส่วนสามัญ บริษัท
จำกัด พบว่า อำเภอเมืองปัตตานี มีการจดทะเบียนนิติบุคคลมากที่สุด รองลงมาคือ อำเภอ
สายบุรี อำเภอยะหริ่ง อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอปะนาเระ อำเภอยะรัง

2) การธนาคาร จังหวัดปัตตานีมีธนาคารที่เปิดดำเนินการ 13 แห่ง
ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ 9 แห่ง ธนาคารออมสิน 2 แห่ง และธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตร 2 แห่ง ซึ่งเมื่อพิจารณาแหล่งที่ตั้งแล้วพบว่า อำเภอเมืองปัตตานี มี
มากที่สุด รองลงมาคือ อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอสายบุรี

เมื่อพิจารณาในศักยภาพของพื้นที่ ด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การ
ค้า บริการ สามารถแบ่งกลุ่มพื้นที่ได้ 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 มีศักยภาพสูง ได้แก่ อำเภอเมืองปัตตานี

กลุ่มที่ 2 มีศักยภาพปานกลาง ได้แก่ อำเภอโคกโพธิ์ และ อำเภอ
สายบุรี

กลุ่มที่ 3 มีศักยภาพค่อนข้างต่ำ ได้แก่ อำเภอหนองจิก อำเภอยะหริ่ง
อำเภอปะนาเระ อำเภอยะรัง และอำเภอมายอ

กลุ่มที่ 4 มีศักยภาพต่ำ ได้แก่ กิ่งอำเภอไม้แก่น กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง
และ กิ่งอำเภอกะพ้อ

ตารางที่ 5.7 จำนวนการจดทะเบียนสถานการค้าและบริการธนาคารของจังหวัดปทุมธานี
ปี 2525

อำเภอ	ธุรกิจ บุคคล ธรรมดา	ห้าง หุ้นส่วน	บริษัท จำกัด	ธนาคาร พาณิชย์	ธนาคาร ออมสิน	ชกส.	รวม
อ. เมืองปทุมธานี	1,474	15	3	7	1	1	1,501
อ. โครกโพธิ์	339	—	—	1	—	1	341
อ. ปะนา ระ	38	1	—	—	—	—	39
อ. มายอ	307	—	—	—	—	—	307
อ. ยะรัง	291	1	—	—	—	—	292
อ. ยะหริ่ง	133	2	—	—	—	—	135
อ. สายบุรี	280	1	1	1	1	—	284
อ. เหนອງจิก	57	—	—	—	—	—	57
กิ่ง อ. ไหม้แก่น	19	—	—	—	—	—	19
กิ่ง อ. พุ่งยางแดง	—	—	—	—	—	—	—
กิ่ง อ. กะพ้อ	—	—	—	—	—	—	—
รวม	2,938	20	4	9	2	2	2,975

ตารางที่ 5.8 ศักยภาพของพื้นที่ในการรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจ

อำเภอ	เกษตรกรรม (สมรรถนะดิน)	อุตสาหกรรม	พาณิชยกรรม	ศักยภาพการ พัฒนา เศรษฐกิจ (พื้นที่)
อ. เมืองปทุมธานี	สูง	สูง	สูง	สูง
อ. โครกโพธิ์	ปานกลาง	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง
อ. ปะนา ระ	ปานกลาง	ค่อนข้างต่ำ	ค่อนข้างต่ำ	ค่อนข้างต่ำ
อ. มายอ	ต่ำ	ค่อนข้างต่ำ	ค่อนข้างต่ำ	ค่อนข้างต่ำ
อ. ยะรัง	สูง	ค่อนข้างต่ำ	ค่อนข้างต่ำ	ค่อนข้างต่ำ
อ. ยะหริ่ง	ปานกลาง	ค่อนข้างต่ำ	ค่อนข้างต่ำ	ค่อนข้างต่ำ
อ. สายบุรี	ปานกลาง	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง
อ. เหนອງจิก	ต่ำ	ค่อนข้างต่ำ	ค่อนข้างต่ำ	ค่อนข้างต่ำ
กิ่ง อ. ไหม้แก่น	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
กิ่ง อ. พุ่งยางแดง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
กิ่ง อ. กะพ้อ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ระบบชุมชนชนบท

การศึกษาศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ชนบท ไทศึกษาพื้นที่ระดับตำบลของจังหวัดปัตตานี ซึ่งมีทั้งหมด 111 ตำบล แต่ได้นำมาศึกษา 107 ตำบล อันเป็นตำบลนอกเขตเทศบาล ยกเว้นตำบลสะบารัง ตำบลอาเนาะรู ตำบลจะบังติกอ ในเขตเทศบาลเมืองปัตตานี และตำบลกะลุบัน ในเขตเทศบาลตำบลกะลุบัน ซึ่งผลจากการศึกษามีดังต่อไปนี้

1. การหาความสำคัญของตัวแปร

ตัวแปรที่นำมาใช้ในการศึกษา ไทใช้ตัวแปรจาก "บัญชีผลการประเมินระดับการพัฒนาของหมู่บ้าน" (กชช. 2 ค.) ของศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (ศปช.) เป็นข้อมูลในการกำหนดปัญหาหลัก ที่ต้องแก้ไขของ ศปช. โดยใช้การวิเคราะห์ตัวประกอบ (FACTOR ANALYSIS) ดังนั้น คำนวณน้ำหนักของตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักสูง จะเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญเรียงตามลำดับ ดังนี้คือ

1.	การตายของไก่พื้นบ้าน	ค่าน้ำหนัก	0.902
2.	ความหนาแน่นของประชากร	"	0.816
3.	สุขภาพอนามัย	"	0.643
4.	แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	"	0.607
5.	จำนวนประชากร	"	0.435
6.	การประกอบอาชีพและรายได้	"	0.394
7.	สัตว์ใช้งานเพื่อการเกษตร	"	0.346
8.	สุขลักษณะในบ้าน	"	0.329
9.	การคมนาคม	"	0.234
10.	กรรมสิทธิ์ในที่ดิน	"	0.208
11.	การทำเกษตรถูกดูแล	"	0.189
12.	แหล่งน้ำกินน้ำใช้	"	0.186
13.	การตายของเด็กแรกเกิด	"	-0.035
14.	การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร	"	-0.049
15.	ความรู้และการศึกษา	"	-0.054

16. การฉีกวัชชีนในเด็ก	ค่าน้ำหนัก	-0.059
17. ขนาดพื้นที่	"	-0.377

จากการศึกษาความสำคัญของตัวแปร พบว่า ปัญหาที่ต้องแก้ไขในพื้นที่ชนบท คือ การตายของไก่พื้นบ้าน ความหนาแน่นของประชากร สุขภาพอนามัย และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขด่วน โดยเฉพาะความหนาแน่นของประชากร ซึ่งกระจุกตัวอยู่มากในบริเวณตอนกลางของจังหวัด

2. การจัดลำดับชุมชนชนบท

ในการจัดลำดับความสำคัญของชุมชนชนบท ภายหลังจากประมวลผลจากเครื่องคอมพิวเตอร์ได้ค่าคะแนนความสำคัญ สามารถนำมาจัดความสำคัญของพื้นที่ตามลำดับของ 107 ตำบล ดังนี้คือ

1. ตำบลคุดึง
2. ตำบลปะนาเระ
3. ตำบลมะนังยง
4. ตำบลยะรัง
5. ตำบลประจัน
6. ตำบลบอทอง
7. ตำบลเมะมาวี
8. ตำบลบางบู
9. ตำบลรูสะมีแล
10. ตำบลบาราโหม
11. ตำบลคอกกระบือ
12. ตำบลคอหลัง
13. ตำบลตันหยงจิงงา
14. ตำบลคอน
15. ตำบลตะลุโบะ
16. ตำบลแหลมโพธิ์
17. ตำบลมิมูเกี
18. ตำบลทากำซา
19. ตำบลลิปะสะโง
20. ตำบลวัด
21. ตำบลตันหยงลูโละ
22. ตำบลคลองใหม่
23. ตำบลปากดอ
24. ตำบลบุยุค
25. ตำบลป่าไร่
26. ตำบลละหาร
27. ตำบลสะกาว่า
28. ตำบลควน
29. ตำบลตะโละกาโปร
30. ตำบลยามู
31. ตำบลคอนรัก
32. ตำบลบาราเฮาะ
33. ตำบลบาน่านบอ
34. ตำบลบานา
35. ตำบลดาตอมบ
36. ตำบลบางควา
37. ตำบลไทรทอง
38. ตำบลปะเสยะวอ
39. ตำบลสาบัน
40. ตำบลกระบุรี
41. ตำบลบางเขา
42. ตำบลกะมิง
43. ตำบลสาคอโค
44. ตำบลยะรัง
45. ตำบลกอลำ
46. ตำบลระแวง
47. ตำบลตันหยงคาลอ
48. ตำบลม่วงเตี้ย
49. ตำบลบางเกา
50. ตำบลกลางา
51. ตำบลคลองตันหยง
52. ตำบลบือเระ
53. ตำบลแบ่น
54. ตำบลยาบี
55. ตำบลปะกาฮารัง
56. ตำบลกระโค
57. ตำบลบานนอก
58. ตำบลตะนอ
59. ตำบลนาเกตุ
60. ตำบลนาประคู
61. ตำบลทาน้ำ
62. ตำบลถนน
63. ตำบลมะนังกาลำ
64. ตำบลทรายขาว
65. ตำบลเกาะเปาะ
66. ตำบลไม้แกน
67. ตำบลพอมิง
68. ตำบลกาแกะ

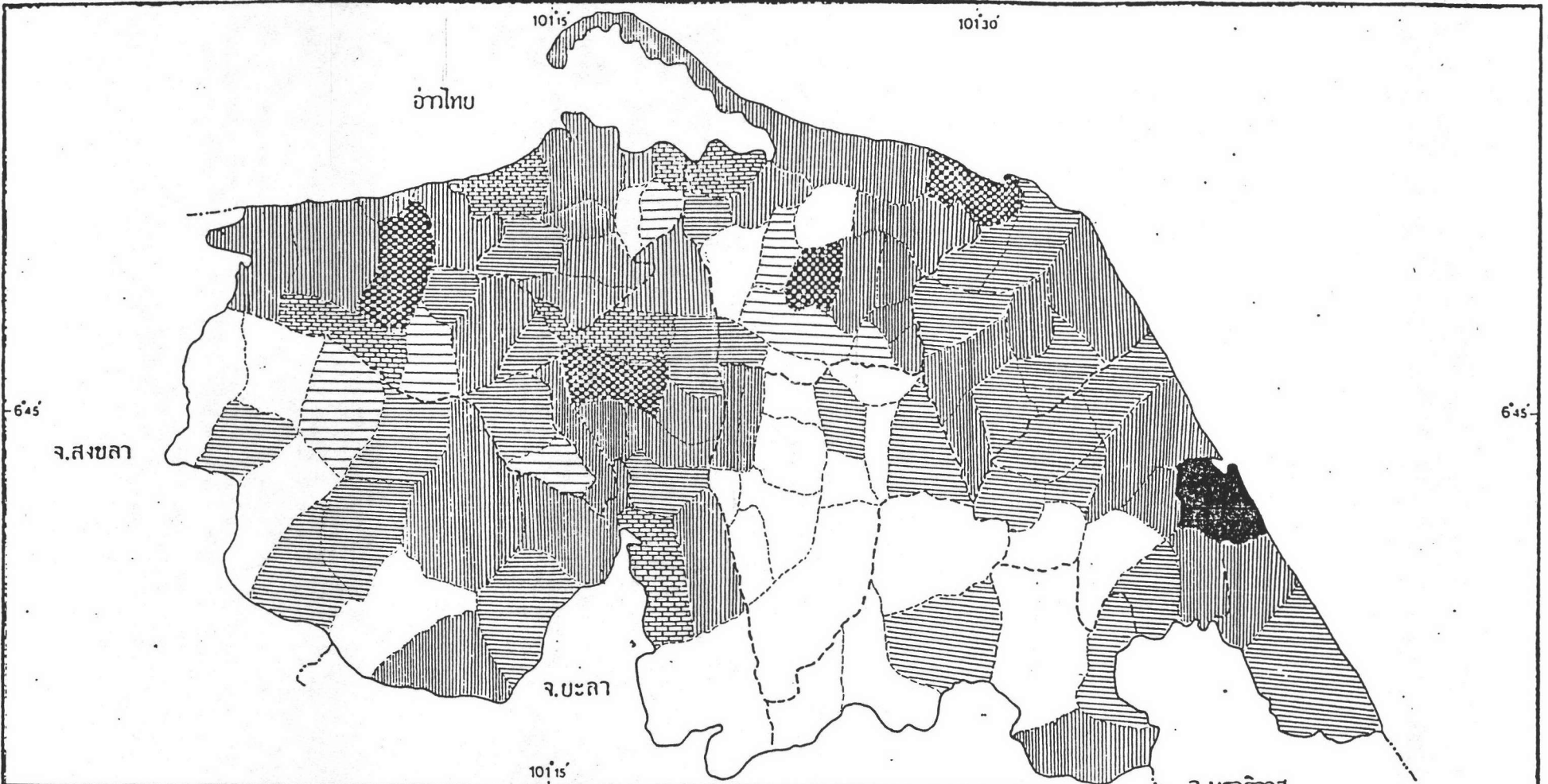
69. คำบลทุ่งคล้า 70. คำบลท่าข้าม 71. คำบลปาก 72. คำบลตะโล๊ะ
 73. คำบลโคกโพธิ์ 74. คำบลแมลาน 75. คำบลปานกลาง 76. คำบลตะโล๊ะคือ-
 รามัน 77. คำบลคาโตะ 78. คำบลบาโลย 79. คำบลมูโล๊ะมูโย 80. คำบล
 ศาลิอ้ายร์ 81. คำบลกะมียอ 82. คำบลบิยามมั่ง 83. คำบลมะกรุก 84. คำบล
 พิเทน 85. คำบลคลองมานิง 86. คำบลเกราะบอน 87. คำบลเกาะจัน
 88. คำบลปล่องหยอ 89. คำบลเขาตุม 90. คำบลกระหวะ 91. คำบลราคาบันยัง
 92. คำบลกระเสาะ 93. คำบลสะก่า 94. คำบลนำคำ 95. คำบลท่าเรือ
 96. คำบลป่าบอน 97. คำบลตะโล๊ะแมะนา 98. คำบลมางโกระ 99. คำบล
 พุงปลา 100. คำบลลูโบะยีไร 101. คำบลมายอ 102. คำบลตรัง 103. คำบล
 ปุลาอง 104. คำบลหนองแรด 105. คำบลกะคูนง 106. คำบลประโค
 107. คำบลปานัน

เมื่อนำลำดับค่าคะแนนของศักยภาพในการพัฒนาของชุมชนชนบท มาจัด
 กลุ่มตามค่าคะแนนเป็นกลุ่มต่าง ๆ โดยวิธี "HISTOGRAM" สามารถแบ่งกลุ่มได้ 6 กลุ่ม
 คือ

กลุ่มที่ 1 มีศักยภาพสูง มีค่าคะแนนระหว่าง 4.80 ถึง 6.00 คะแนน
 มีจำนวน 4 คำบล ไคแก่ คำบลตะบง (อำเภอหนองจิก) คำบลปะนาเระ (อำเภอปะ-
 นาเระ) คำบลมะนังยง (อำเภอยะหริ่ง) คำบลยะรัง (อำเภอยะรัง) จะเป็นพื้นที่ที่ตั้ง
 ของสุขาภิบาล เป็นแหล่งความเจริญในระดับท้องถิ่นรวมทั้งการให้บริการต่าง ๆ อีกด้วย

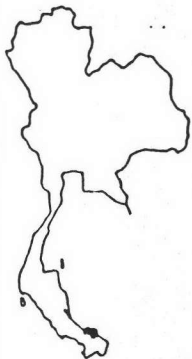
กลุ่มที่ 2 มีศักยภาพค่อนข้างสูง มีค่าคะแนนระหว่าง 2.90 ถึง 4.10
 คะแนน มีจำนวน 6 คำบล ไคแก่ คำบลประจัน คำบลเมะมาวี (อำเภอยะรัง) คำบล
 บ่อทอง (อำเภอหนองจิก) คำบลมางป (อำเภอยะหริ่ง) คำบลรูสะมีแล คำบลบาราโหม
 (อำเภอเมืองปัตตานี) เป็นพื้นที่ที่มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกผ่าน ประชากรอยู่ระหว่าง
 6,000 - 8,000 คน และเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในเขตเจริญแล้ว เสียส่วนมาก

กลุ่มที่ 3 มีศักยภาพปานกลาง มีค่าคะแนนระหว่าง 0.11 ถึง 2.70
 คะแนน มีจำนวน 38 คำบล ไคแก่ คำบลคอกกระบือ คำบลคอน คำบลควน คำบลปาน
 น่วยอ (อำเภอปะนาเระ) คำบลคอหลัง คำบลคันทรงจิงงา คำบลแหลมโพธิ์ คำบลตะ-
 โล๊ะกาไปร้ คำบลยามู คำบลสาบัน คำบลจะรัง คำบลคันทรงกาลอ (อำเภอยะหริ่ง)
 คำบลตะลุโบะ คำบลคันทรงลุโล๊ะ คำบลปยุค คำบลบาราเฮาะ คำบลบานา (อำเภอ

การศึกษาเพื่อวางแผนโครงสร้างจังหวัดปัตตานี

นาย ชนบ มากบุญ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

25 0 25 5 กม

แผนที่ 5.2

แสดง ศักยภาพของพื้นที่

ค่าคะแนน 4.80-6.00 4 ตำบล	เขตเมือง 4 ตำบล
ค่าคะแนน 2.90-4.10 6 ตำบล	ค่าคะแนน (-1.20)-(-0.10) 28 ตำบล
ค่าคะแนน 0.11-2.70 38 ตำบล	ค่าคะแนน (-1.50)-(-1.30) 7 ตำบล
	ค่าคะแนน (-4.70)-(-1.80) 24 ตำบล

101°30'

เมืองปัตตานี) คำบลิมุขคี คำบลวัค คำบลคลองใหม่ คำบลสะดาวา คำบลกอลำ คำบล
ระแวง (อำเภอยะรัง) คำบลท่ากาซ่า คำบลลิปะสะโจ คำบลคอนรัก คำบลบางดาวา
คำบลบางเขา (อำเภอหนองจิก) คำบลปากล่อ คำบลป่าไร่ คำบลม่วงเคี้ย (อำเภอ
โคกโพธิ์) คำบลละหาร คำบลปะเสยะวอ คำบลตะบิง (อำเภอสายบุรี) คำบลสาตอบน
คำบลสาคอคือ (อำเภอมายอ) คำบลไทรทอง (กิ่งอำเภอไม้แก่น) คำบลกะรุปี (กิ่ง
อำเภอกะพ้อ) จะกระจายรายรอบทั่วทุกอำเภอ มีประชากรระหว่าง 4,000 - 6,000
คน เป็นพื้นที่ทำนาเสียส่วนใหญ่ ยกเว้นพื้นที่ชายทะเลปลูกมะพร้าวและการประมง

กลุ่มที่ 4 มีศักยภาพค่อนข้างต่ำ มีค่าคะแนนระหว่าง -1.20 ถึง
-0.10 คะแนน มีจำนวน 28 คำบล ไคแก คำบลบางเกา คำบลมือระ คำบลแปน
คำบลทุ่งคลา คำบลมะนิงคาลำ (อำเภอสายบุรี) คำบลลานา คำบลถนน (อำเภอมายอ)
คำบลยาปี คำบลคลองตันหยง คำบลเกาะเปาะ (อำเภอหนองจิก) คำบลปะกาฮารัง
(อำเภอเมืองปัตตานี) คำบลกระโด คำบลสะนอ (อำเภอยะรัง) คำบลบานนอก คำบล
ทาน้ำ คำบลพอมิง คำบลบานกลาง คำบลท่าซาม (อำเภอปะนาเระ) คำบลนาเกตุ
คำบลนาประคู้ คำบลทรายขาว คำบลโคกโพธิ์ คำบลแม่ลาน (อำเภอโคกโพธิ์) คำบล
ตาเกาะ คำบลตะโล๊ะ (อำเภอยะหริ่ง) คำบลไม้แก่น (กิ่งอำเภอไม้แก่น) คำบลปาก
(กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง) คำบลตะโล๊ะคือรามัน (กิ่งอำเภอกะพ้อ) ส่วนใหญ่จะกระจายอย
บริเวณตะวันออกและตะวันตก มีประชากรระหว่าง 2,000 - 4,000 คน พื้นที่ในกลุ่มนี้
จะกระจุกตัวอยู่ในเขตอำเภอปะนาเระและสายบุรีเสียส่วนใหญ่

กลุ่มที่ 5 มีศักยภาพต่ำ มีค่าคะแนนระหว่าง -1.50 ถึง -1.30
คะแนน มีจำนวน 7 คำบล ไคแก คำบลคาโต๊ะ คำบลบุโละบูโย (อำเภอหนองจิก) คำบล
บาโลย คำบลตาลีอ้ายร์ คำบลบิยามมิง (อำเภอยะหริ่ง) คำบลกะมิยอ (อำเภอเมือง
ปัตตานี) คำบลมะกรูด (อำเภอโคกโพธิ์) กระจายอยู่ทั่วไปแต่กระจุกตัวอยู่ในอำเภอ
ยะหริ่งมาก มีประชากรระหว่าง 2,000 - 4,000 คน พื้นที่ส่วนใหญ่จะปลูกข้าว แต่ไม่
ค่อยไถดินมากนัก เพราะมีน้ำเค็มหนุนเข้ามา

กลุ่มที่ 6 มีศักยภาพต่ำมาก มีค่าคะแนนระหว่าง -4.70 ถึง -1.80
คะแนน มีจำนวน 24 คำบล ไคแก คำบลคลองมานิง (อำเภอเมืองปัตตานี) คำบล
เตราะบอน คำบลกะคูนง (อำเภอสายบุรี) คำบลเกาะจัน คำบลกระหวะ คำบลกระ-
เสาะ คำบลสะกา คำบลลูปะยี่ไร คำบลมายอ คำบลตรัง คำบลประโด คำบลปานัน

(อำเภอมาบตาพุด) ตำบลเขาชุม (อำเภอชะอำ) ตำบลท่าเรือ ตำบลมาบตาพุด ตำบลบาง-
 โกระ ตำบลทุ่งปลา (อำเภอโคกโพธิ์) ตำบลราตาบันยัง ตำบลปลาลุง ตำบลหนองแรด
 (อำเภอชะอำ) ตำบลทิวเขา ตำบลน้ำคำ ตำบลตะโละมะเณนา (กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง)
 ตำบลปล่องหอย (กิ่งอำเภอเกาะพะลวย) จะอยู่ในบริเวณตอนกลางตอนมาทางตะวันออกของ
 จังหวัด ในบริเวณอำเภอมาบตาพุด ต่อเนื่องกับกิ่งอำเภอทุ่งยางแดง พื้นที่จะเกาะกันเป็น
 กระจุกตัว ภูมิประเทศจะมีความสูงระหว่าง 300 - 600 เมตร มีประชากรระหว่าง
 2,000 - 4,000 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และใช้เส้นทาง
 คมนาคมในท้องถิ่นติดต่อกัน

นโยบายและโครงการของรัฐในการพัฒนาจังหวัดปัตตานี

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ได้
 กำหนดนโยบายพัฒนาเมืองหลักและเมืองรอง เพื่อกระจายความเจริญไปยังส่วนภูมิภาค
 และท้องถิ่นชนบทต่อไป โดยกำหนดให้เมืองปัตตานีเป็นเมืองรองของภาคใต้ ศูนย์กลาง
 เศรษฐกิจของอนุภาคจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อเชื่อมโยงกับเมืองภาคใหญ่ -
 ลงขลา เมืองหลักของภาคใต้ โดยกำหนดโครงการพัฒนาที่สำคัญ คือ

1. เขตอุตสาหกรรมของจังหวัด

โครงการนี้ตั้งอยู่บริเวณ หมู่ที่ 8 ตำบลบานา อำเภอเมืองปัตตานี
 จังหวัดปัตตานี มีเนื้อที่ประมาณ 890 ไร่เศษ อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วน
 จังหวัดปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

- 1) สนองนโยบายของรัฐบาลในการกระจายอุตสาหกรรมสู่ส่วนภูมิภาค
- 2) เร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
 (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) และจังหวัดใกล้เคียง
- 3) เพื่อสนับสนุนให้เกิดความมั่นคงและเสถียรภาพทางการเมืองของ
 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 4) เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง และการสร้าง
 งานในจังหวัดภาคใต้โดยเฉพาะจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส

นอกจากนี้ ใ้กำหนดประเภทของอุตสาหกรรมเพื่อสะดวกในการกำจัค
มลภาวะที่อาจจะ เกิดจากการประกอบ การ ใ้แก่ อุตสาหกรรมเกี่ยวกับการเดินเรือ
อุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ อุตสาหกรรมเคมีอันตราย อุตสาหกรรมแปรรูปทางการ
เกษตรกรรม อุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผา อุตสาหกรรมเกี่ยวกับไม้ อุตสาหกรรมเครื่อง
คัมและอาหาร อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมย่อยอื่น ๆ

ปัจจุบันใ้มีผู้เช่าดำเนินการแล้ว 9 ราย เงินทุน 97 ล้านบาท คนงาน
410 คน (เดือนพฤศจิกายน 2528) คาดว่าหากโครงการแล้วเสร็จ จะมีการลงทุนใน
ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 1,000 ล้านบาท เกิดการจ้างแรงงานประมาณ
10,000 คน มีโรงงานประมาณ 100 โรง

2. ทำเทียบเรือชายฝั่งและขุดลอกร่องน้ำแม่น้ำปัตตานี

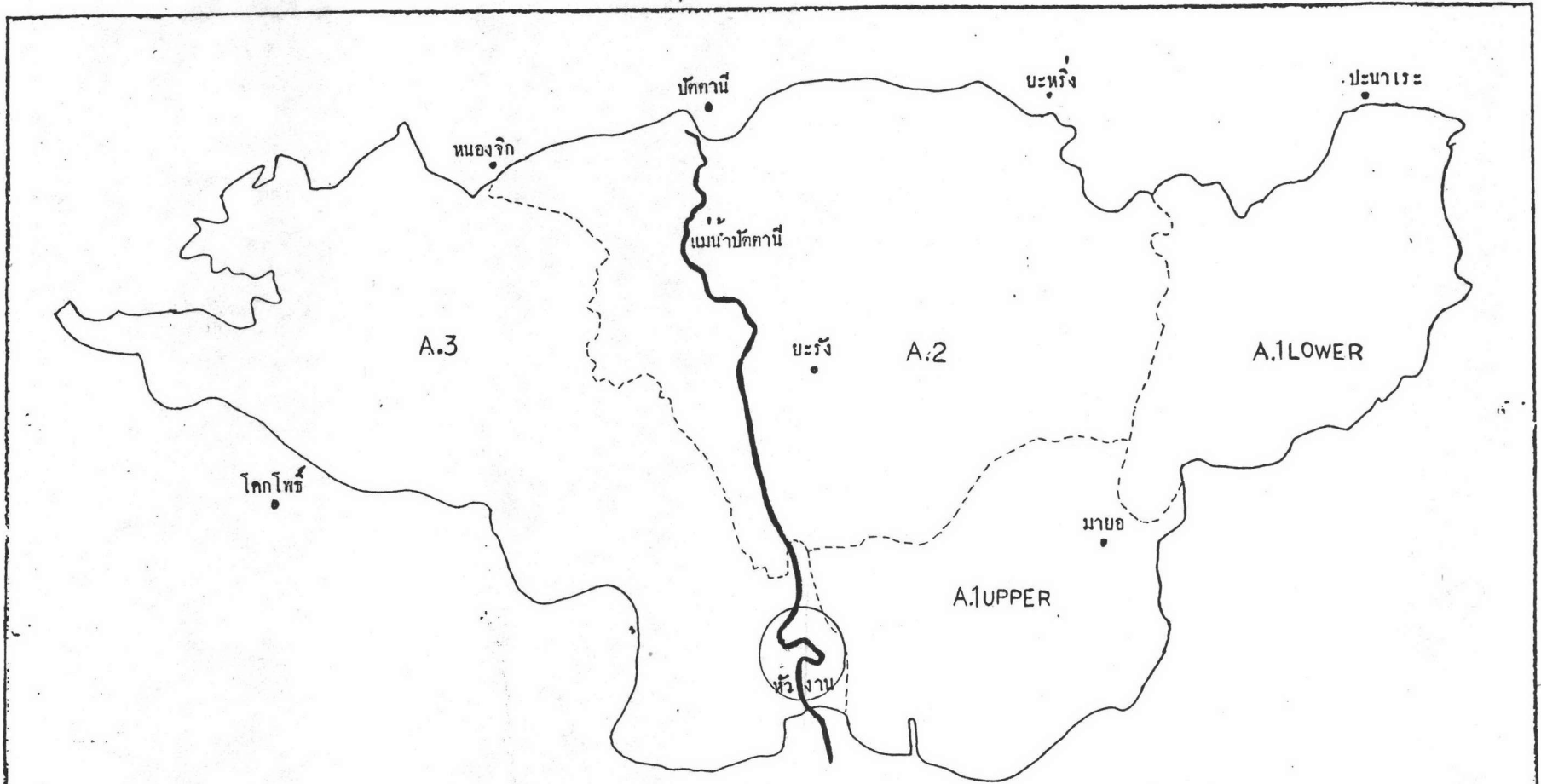
โครงการนี้ตั้งอยู่ใ้ใกล้กับเขตอุตสาหกรรมของจังหวัด เพื่อความสะดวก
ในการคมนาคมขนส่งทางน้ำ เพื่อให้เรือเดินทะเลขนาดไม่เกิน 1,000 ตันกรอส
สามารถจอดเทียบท่าถายสินค้าพร้อมกันใ้ 4 ลำ พร้อมทั้งลานขนส่งสินค้า โกวังเก็บ
สินค้า ที่พักสินค้า โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

- 1) การขุดลอกร่องน้ำแม่น้ำปัตตานี เพื่อให้เรือประมงและเรือสินค้า
ผ่านเข้าออกใ้สะดวก
- 2) การสร้างท่าเทียบเรือชายฝั่ง เพื่อให้การคมนาคมขนส่งสะดวก
ใ้โดยเน้นการประสานการขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ
- 3) เพื่อเป็นการสนับสนุนท่าเทียบเรือน้ำลึก ที่จังหวัดสงขลา ในการขน
ถายสินค้าท้องถิ่น

ปัจจุบัน ท่าเทียบเรือชายฝั่ง รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้อง
เนื่อง
กับสินค้า ใ้ดำเนินการสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่มีปัญหาดิขจัดการขุดลอกร่องน้ำ ที่มี
ปัญหากับบริษัทผู้ประมูลการขุดลอก ทำให้เกิดการขนถายสินค้าบริเวณปากอ่าวออกไป
ใ้โดยเรือลำเลียงขนาดเล็ก

3. โครงการชลประทานปัตตานี

โครงการชลประทานปัตตานี เป็นโครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำปัตตานี เพื่อ

การศึกษาเพื่อวางแผนโครงสร้างจังหวัดปัตตานี

นาย ชนบ มากบุญ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

25 0 25 5 กม

แผนที่ 5.3

แสดง รอบเขตโครงการชลประทานแม่น้ำปัตตานี

ที่มา: กรมชลประทาน

ป้องกันการทำพื้นที่ราบ 2 ฝั่ง ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายทุกปี และการจัดหาน้ำส่งไปให้พื้นที่เพาะปลูกทั้ง 2 ฝั่ง เนื่องจากมีน้ำไม่เพียงพอในการเกษตรกรรม โดยมีเขื่อนเก็บกักน้ำที่บานบางกลาง อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา และเขื่อนทดน้ำที่ตำบลโย อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ซึ่งการดำเนินงานของระบบการส่งน้ำโครงการชลประทานปัตตานีแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

พ.ศ.2526 - 2528 จะส่งน้ำให้แก่พื้นที่ในเขตอำเภอยะรัง อำเภอมายอ อำเภอยะหริ่ง และ อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี

พ.ศ.2529 - 2530 จะส่งน้ำให้แก่พื้นที่ในเขตอำเภอยะรัง และ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

พ.ศ.2530 - 2531 จะส่งน้ำให้แก่พื้นที่ในเขตอำเภอหนองจิก อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

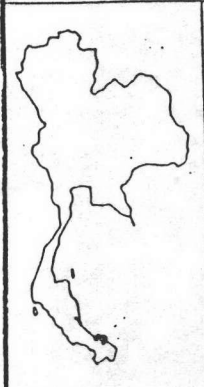
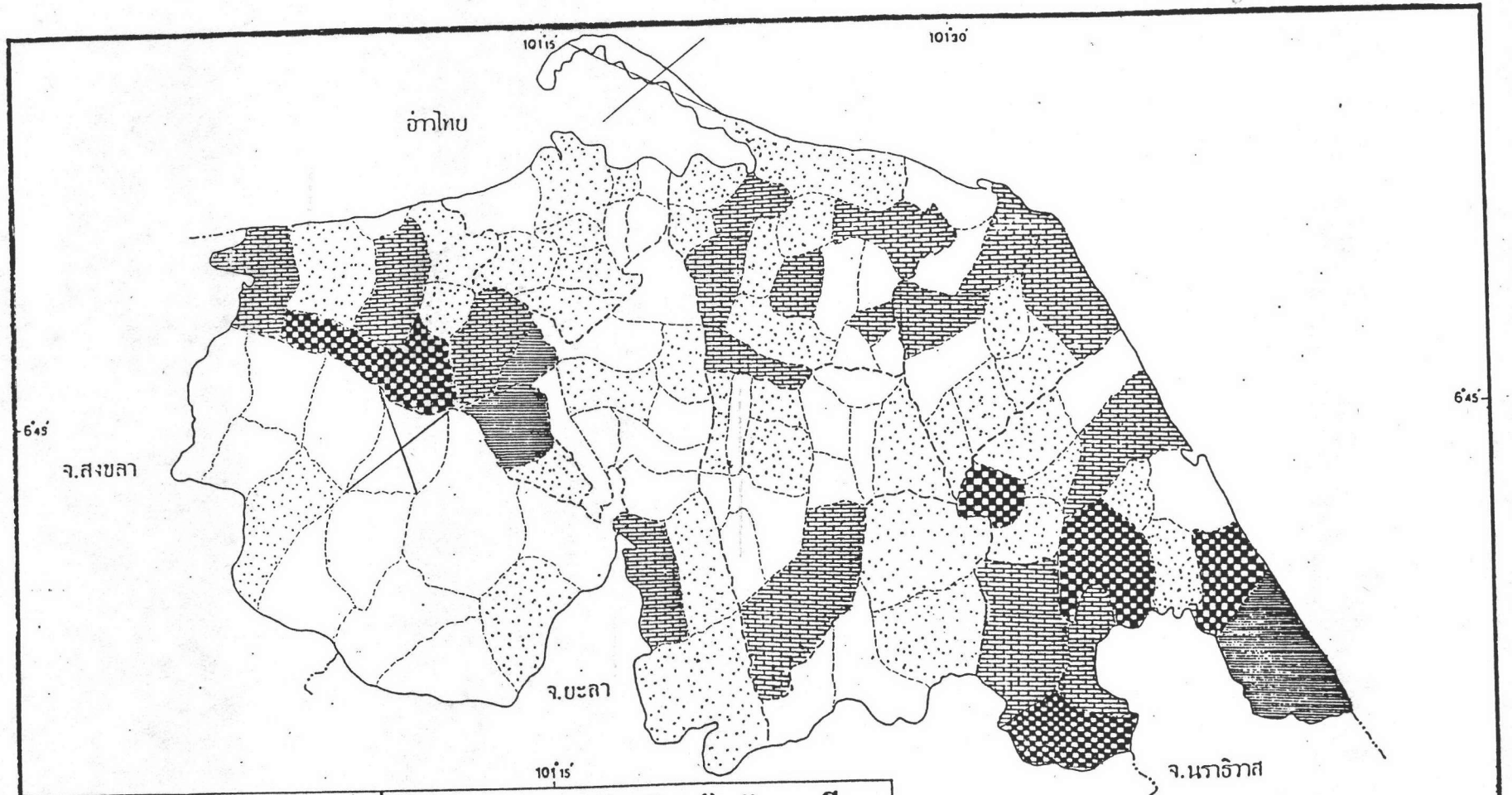
โครงการชลประทานปัตตานี ได้เริ่มดำเนินงานเมื่อ พ.ศ.2511 คาดว่าแล้วเสร็จประมาณ พ.ศ.2530 สามารถให้ประโยชน์ดังนี้ คือ

- 1) สามารถส่งน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูก 2 ฝั่งของแม่น้ำปัตตานี ในเขตจังหวัดปัตตานีและบางส่วนของจังหวัดยะลา ประมาณ 300,000 ไร่ ให้สามารถทำการเพาะปลูกได้สม่ำเสมอตลอดฤดูกาล
- 2) บรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำตอนล่าง
- 3) ช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะข้าวและพืชผัก
- 4) ป้องกันน้ำเค็มทางคานพื้นที่ราบชายทะเล
- 5) ส่งเสริมอาชีพประมงน้ำจืด

4.. แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี

การพัฒนาจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วยแผนการพัฒนาคาหมนโยบายของรัฐบาล และแผนการพัฒนาคาหมนโยบาย 4 กระทรวงหลัก ดังต่อไปนี้

- 1) แผนการพัฒนาเพื่อความมั่นคง

การศึกษาเพื่อวางแผนโครงสร้างจังหวัดปัตตานี

นาย ชนบ มากบุญ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

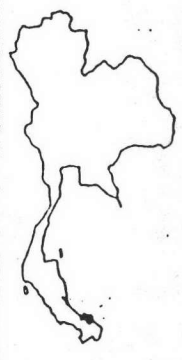
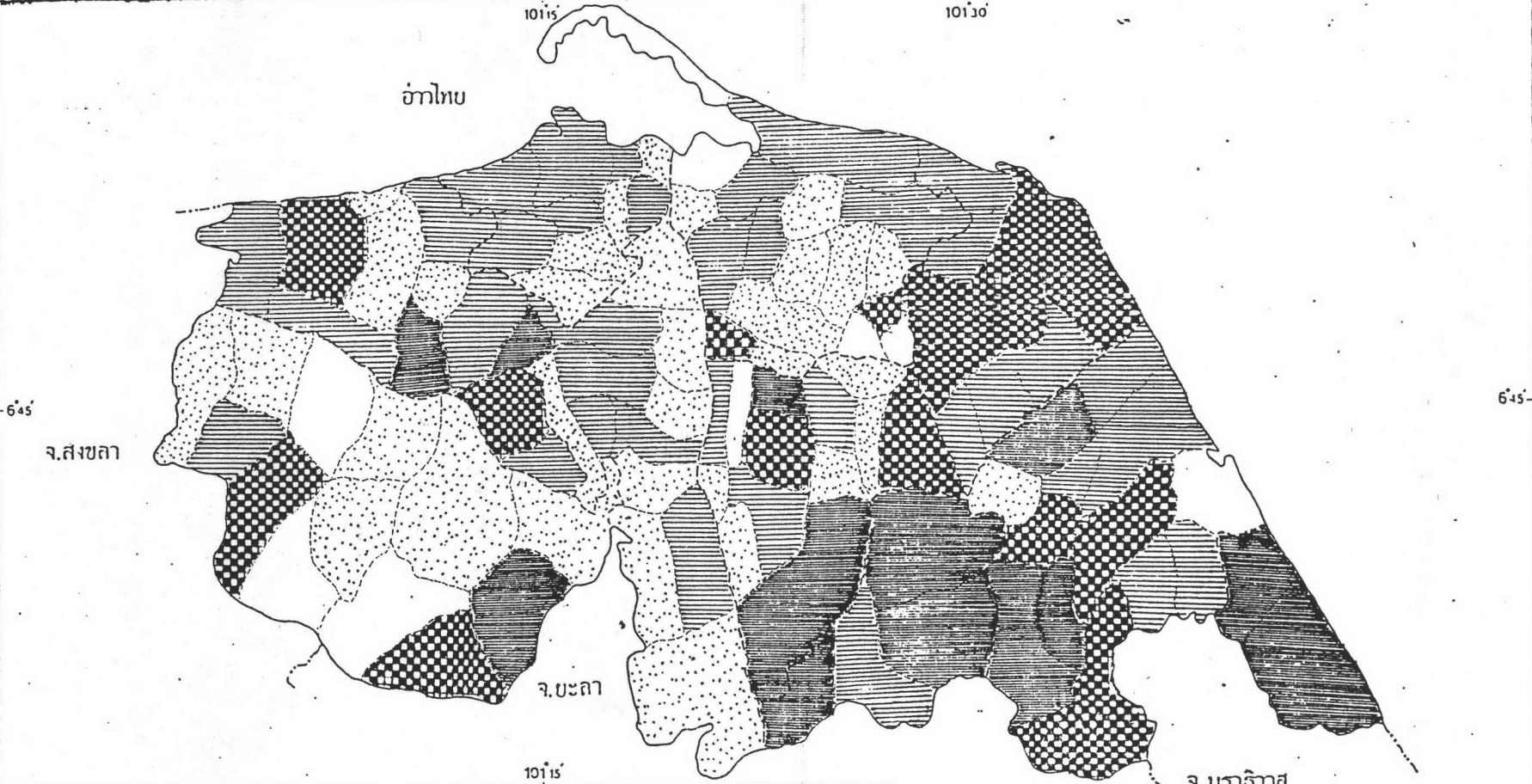
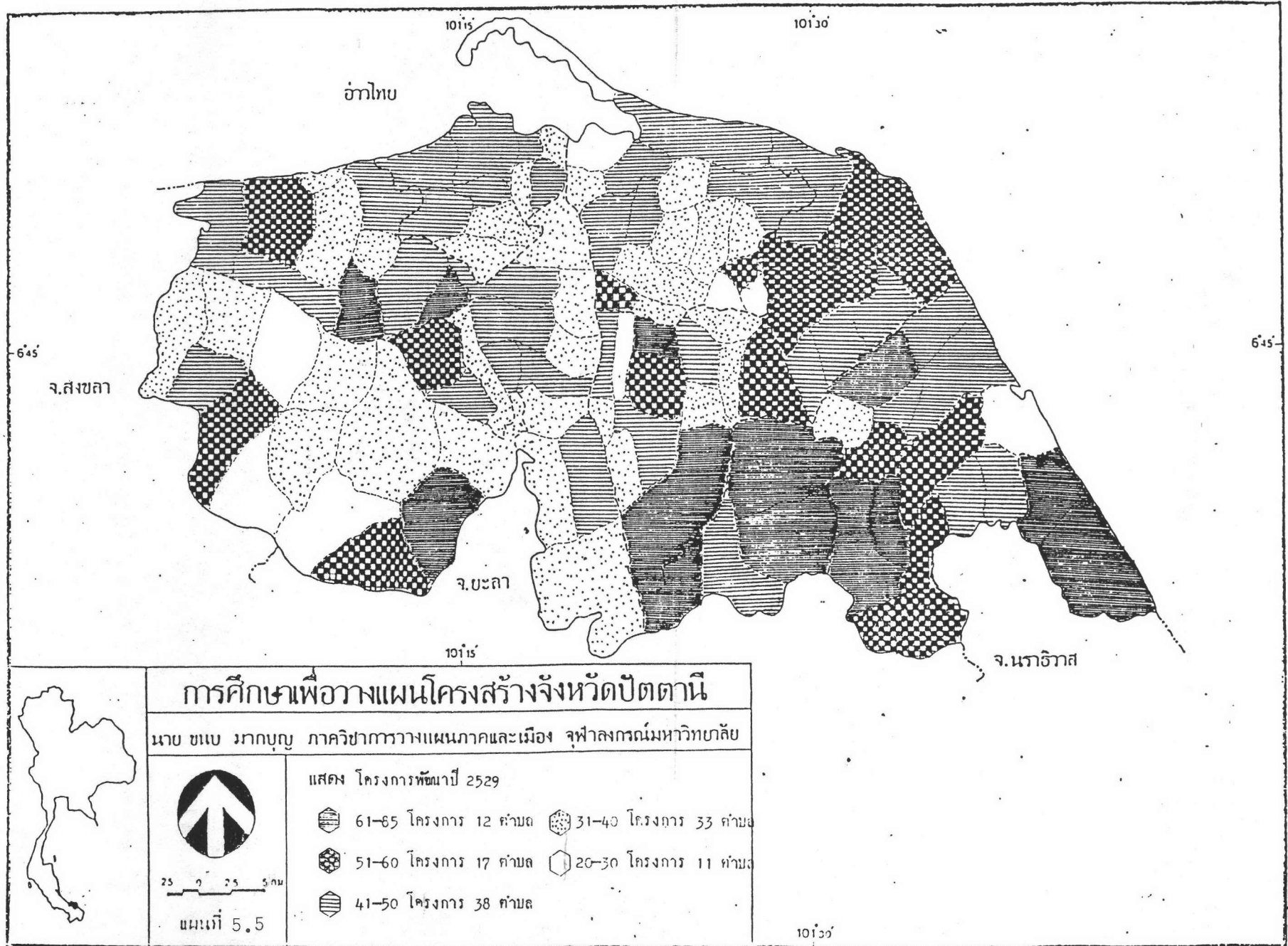

25 0 25 5 กม

แผนที่ 5.4

แสดง โครงการพัฒนาปี 2527

61-85 โครงการ 2 ตำบล	31-40 โครงการ 40 ตำบล
51-60 โครงการ 7 ตำบล	10-30 โครงการ 41 ตำบล
41-50 โครงการ 18 ตำบล	ไม่มีข้อมูล 2 ตำบล

101°30'

- 2) แผนการพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจน
- 3) แผนการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก
- 4) แผนการสร้างงานในชนบท
- 5) แผนกระทรวงมหาดไทย
- 6) แผนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 7) แผนกระทรวงสาธารณสุข
- 8) แผนกระทรวงศึกษาธิการ

จากการศึกษาโครงการพัฒนาของจังหวัดบึงกาฬ ในปี 2527 พบว่าโครงการพัฒนากระจายไปทั่ว ๆ แต่มีมากในพื้นที่ตะวันออกเฉียงใต้ เขตติดต่อกับจังหวัดยะลาและจังหวัดนราธิวาส และเขตชนบทเจริญของอำเภอหนองจิก นอกจากนี้โครงการจะมีอยู่เบาบาง โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์

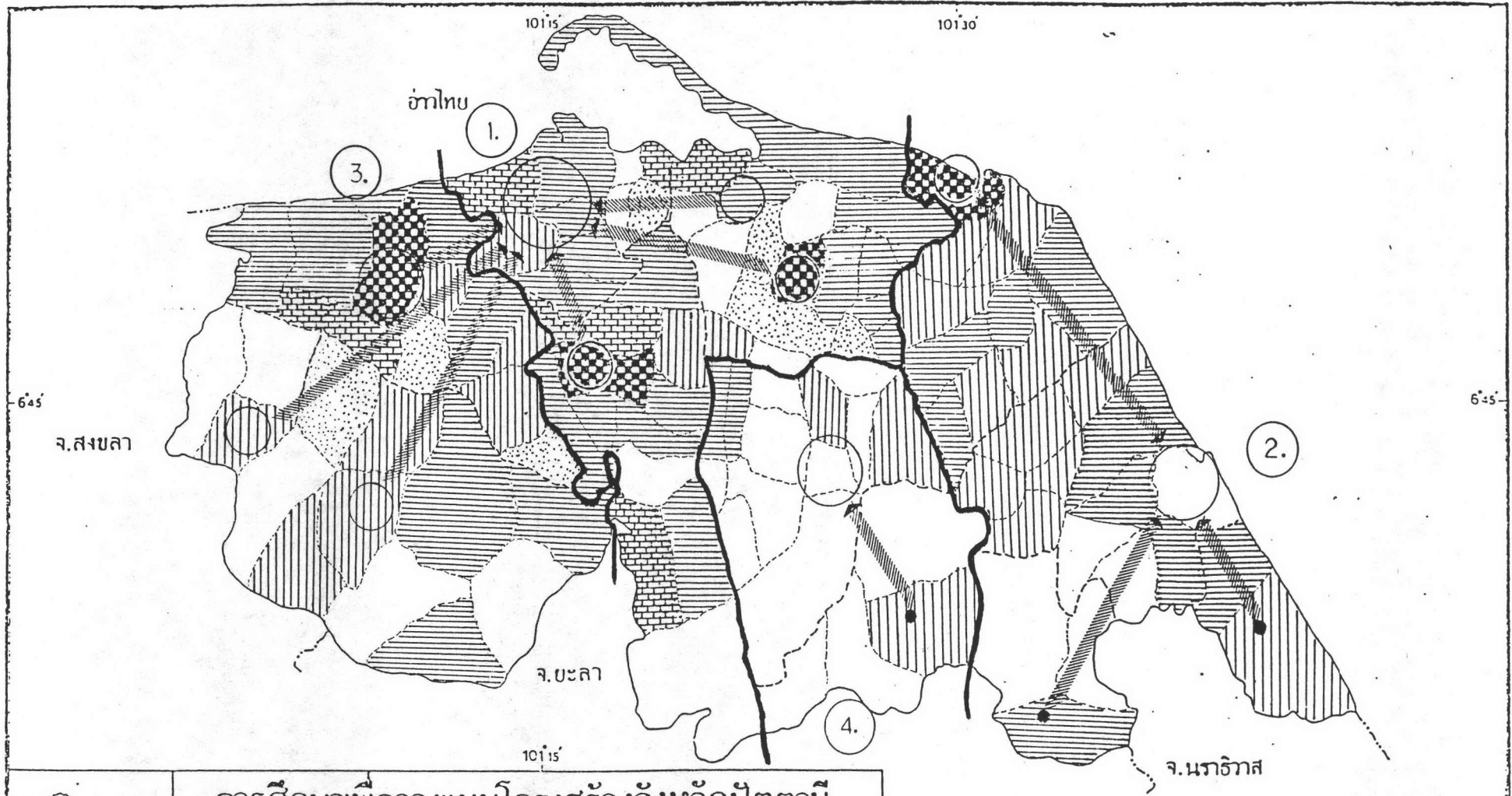
ในปี 2529 โครงการพัฒนามีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้น มีการกระจุกตัวของพื้นที่ที่ได้รับโครงการพัฒนามากขึ้น คือ พื้นที่ในเขตลาหลัง ไคแก อำเภอมาขอกิ่งอำเภอไม้แก่น กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง กิ่งอำเภอกะพ้อ ได้รับโครงการพัฒนามากกว่าท้องที่อื่น ๆ ส่วนพื้นที่อำเภอเมืองบึงกาฬ อำเภอหนองจิก อำเภอยะหริ่ง อำเภอยะรัง ได้รับโครงการเป็นกลุ่มก่อนรองลงมา และลคนอยลงตามลำดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กลางชุมชนกับชุมชนชนบท

จากการศึกษาลำดับความสำคัญและเขตอิทธิพลของศูนย์กลางชุมชนเมือง รวมทั้งศักยภาพของชุมชนชนบท สามารถนำมาหาความสัมพันธ์ของศูนย์กลางชุมชนเมืองและชุมชนชนบท โดยการนำเอาพื้นที่ดังกล่าวมาใช้วิธี "OVERLAY" หรือซ้อนกัน

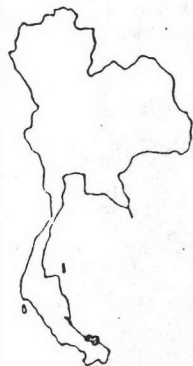
จากลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กลางชุมชนเมืองกับชุมชนชนบท เมื่อนำมาพิจารณารวมกับลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ประชากร รวมทั้งนโยบาย และโครงการของรัฐ สามารถแบ่งพื้นที่ตามสภาพการพัฒนา 4 บริเวณ คือ

1. บริเวณเขตเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมก้าวหน้า ไคแก บริเวณตอนบนของจังหวัด ในเขตอำเภอเมืองบึงกาฬ และพื้นที่ใกล้เคียง คือ อำเภอยะหริ่ง และ อำเภอ

การศึกษาเพื่อวางแผนโครงสร้างจังหวัดปัตตานี

นาย ชนบ มากบุญ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.5 0 2.5 5 กม.

แผนที่ 5.6

แสดง ความสัมพันธ์ของ ศูนย์กลางชุมชนและพื้นที่ชนบท

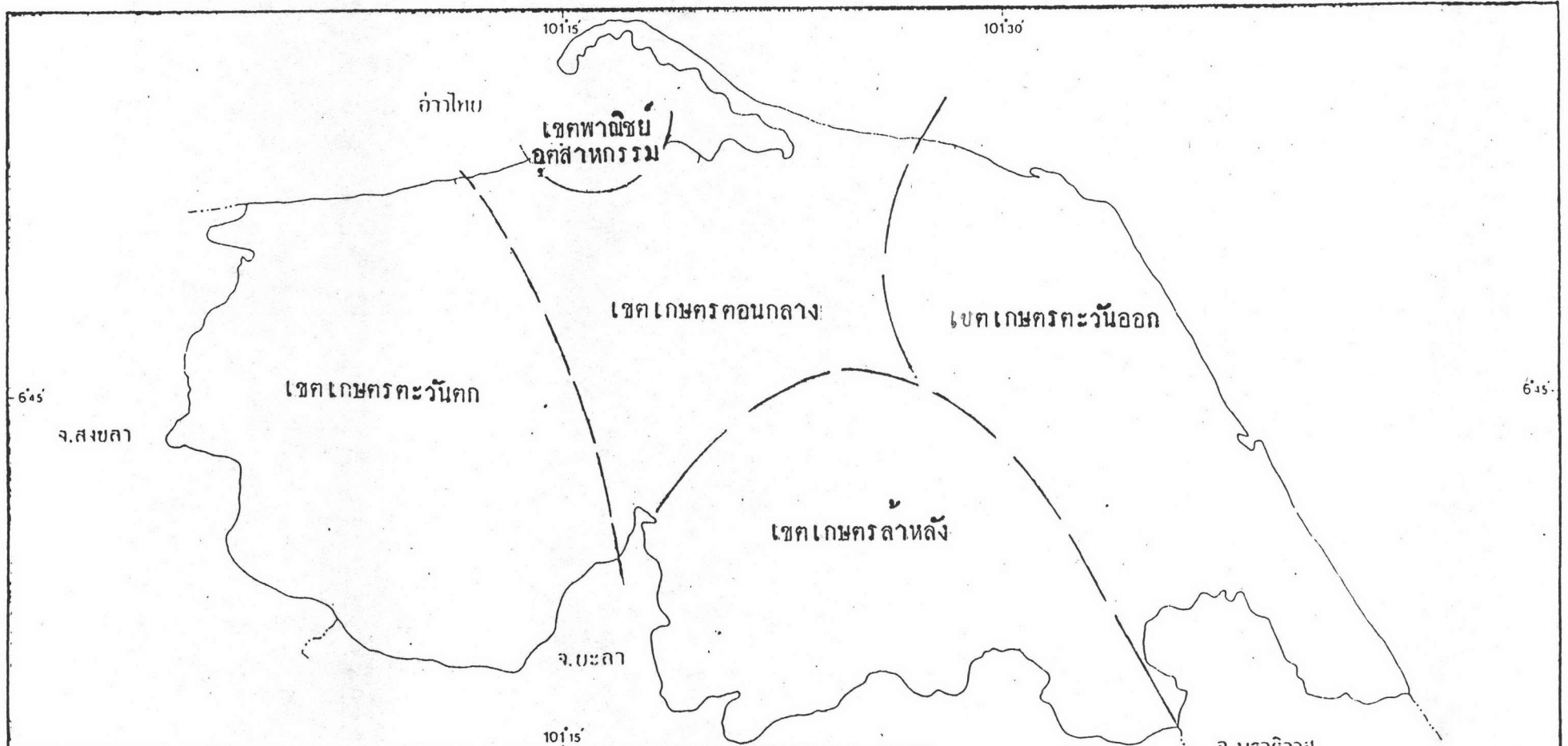

ที่มา: ● ถึงอำเภอ

ศูนย์พัฒนาสูง	4 ตำบล
ศูนย์พัฒนาค่อนข้างสูง	6 ตำบล
ศูนย์พัฒนาปานกลาง	38 ตำบล
ศูนย์พัฒนาค่อนข้างต่ำ	28 ตำบล
ศูนย์พัฒนาต่ำ	7 ตำบล
ศูนย์พัฒนาต่ำมาก	24 ตำบล

101°30'

การศึกษาเพื่อวางแผนโครงสร้างจังหวัดปัตตานี

นาย ขบ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

25 0 25 5 กม.

แผนที่ 5.7

แสดง โครงสร้างและทิศทางการพัฒนามนพื้นที่

ที่มา:

101°30'

ยะรัง มีศูนย์กลางชุมชนหลัก คือ เทศบาลเมืองบัตคานี ศูนย์กลางชุมชนรอง คือ สุขาภิบาลยะรัง สุขาภิบาลยะหริ่ง สุขาภิบาลคันหยง เป็นบริเวณที่มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ต่ำของจังหวัด มีศักยภาพสูงสุดในการพัฒนาอุตสาหกรรม รวมทั้ง เป็นศูนย์ราชการของจังหวัด การค้า การบริการ การคมนาคมขนส่ง มีศักยภาพของดินเหมาะแก่การปลูกข้าว เป็นพื้นที่ที่ได้รับน้ำจากโครงการชลประทานบัตคานีโดยตรง มีประชากรขนาดใหญ่ และอยู่กันอย่างหนาแน่น มีการเปลี่ยนแปลงประชากรสูง

2. บริเวณเขตเกษตรกรรมตะวันออก ได้แก่ อำเภอหนองจิก และ อำเภอโคกโพธิ์ มีศูนย์กลางชุมชนหลัก คือ เทศบาลเมืองบัตคานี ศูนย์กลางชุมชนรอง คือ สุขาภิบาลหนองจิก สุขาภิบาลโคกโพธิ์ และสุขาภิบาลนาประคต ติดต่อกับจังหวัดสงขลาและจังหวัดยะลา ไคสะควกรวดเร็ว เป็นพื้นที่ปลูกยางพาราที่สำคัญของจังหวัด รวมทั้งมีโรงงานยางพาราในบริเวณนี้ด้วย ประชากรมีขนาดปานกลาง ความหนาแน่นค่อนข้างต่ำ มีการเปลี่ยนแปลงประชากรค่อนข้างต่ำ

3. บริเวณเขตเกษตรกรรมตะวันออก ได้แก่ อำเภอปะนาเระ อำเภอสายบุรี กิ่งอำเภอไม้แก่น และกิ่งอำเภอกะพ้อ เป็นพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกของจังหวัด ส่วนกิ่งอำเภอกะพ้อแยกมาจากอำเภอสายบุรี มีศูนย์กลางชุมชน คือ เทศบาลตำบลตะลุบัน มีศูนย์กลางชุมชนรอง คือ สุขาภิบาลปะนาเระ กิ่งอำเภอไม้แก่น และกิ่งอำเภอกะพ้อ ติดต่อกับจังหวัดนราธิวาส ไคสะควก เป็นพื้นที่ที่สามารถประกอบอาชีพได้ทั้งกสิกรรมและประมง เป็นพื้นที่เพาะปลูกระบายน้ำที่สำคัญ รวมทั้งไม้ผลต่าง ๆ ประชากรมีขนาดปานกลาง ความหนาแน่นปานกลาง มีการเปลี่ยนแปลงประชากรพอสมควร

4. บริเวณเขตเกษตรกรรมลุ่มน้ำ ได้แก่ บริเวณตอนใต้ของจังหวัด ในเขตอำเภอมายอ และกิ่งอำเภอทุ่งยางแดง มีศูนย์กลางชุมชนหลัก คือ สุขาภิบาลมายอ ศูนย์กลางชุมชนรอง คือ กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง เป็นบริเวณที่มีชีวิตจากัดทางคานภูมิประเทศเป็นป่าและเขา เป็นพื้นที่ปลูกยางพาราเสียส่วนใหญ่ การคมนาคมใช้เส้นทางในท้องถิ่นเป็นหลัก ประชากรมีขนาดเล็ก ความหนาแน่นต่ำ การเปลี่ยนแปลงประชากรต่ำและช้ามาก

จากสภาพพื้นที่ที่ได้อธิบายมาข้างต้น พื้นที่เขตเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมก้าวหน้า คือ อำเภอเมืองบัตคานี อยู่ในที่ตั้งที่เหมาะสมต่อการกำหนดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เป็น

แหล่งอุตสาหกรรมที่สามารถจะเห็นยว่นภาค เกษตรกรรมได้ โดยเฉพาะการประมงและ
ผลิตภัณฑ์จากไม้ ในส่วนทิศทางการพัฒนาจะเป็นไปตามแนว เส้นทางคมนาคมหลัก ซึ่ง เชื่อม
คอศูนย์กลางชุมชนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน นอกจากนี้แผนพัฒนาจังหวัดต่อการพัฒนาพื้นที่ที่มี
ความไคเปรียบ เสียเปรียบในปัจจุบัน โดยเฉพาะพื้นที่ในเขตเกษตรกรรมลาหลัง